Analizy statystyczne
Statistical analyses

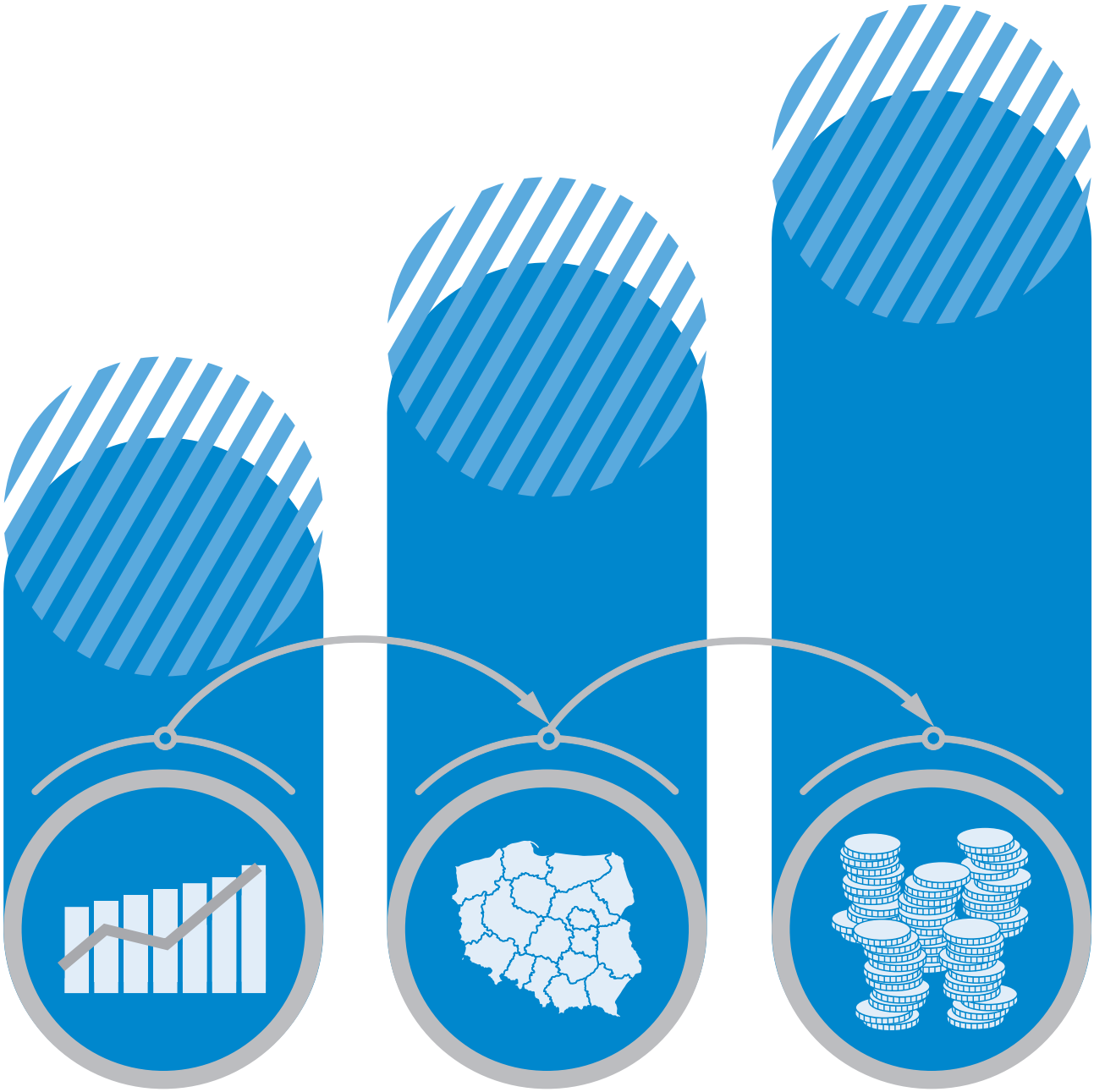

Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w latach 2014–2016

Gross domestic product – Regional accounts in the years 2014–2016

Warszawa, Katowice 2018

Analizy statystyczne
Statistical analyses

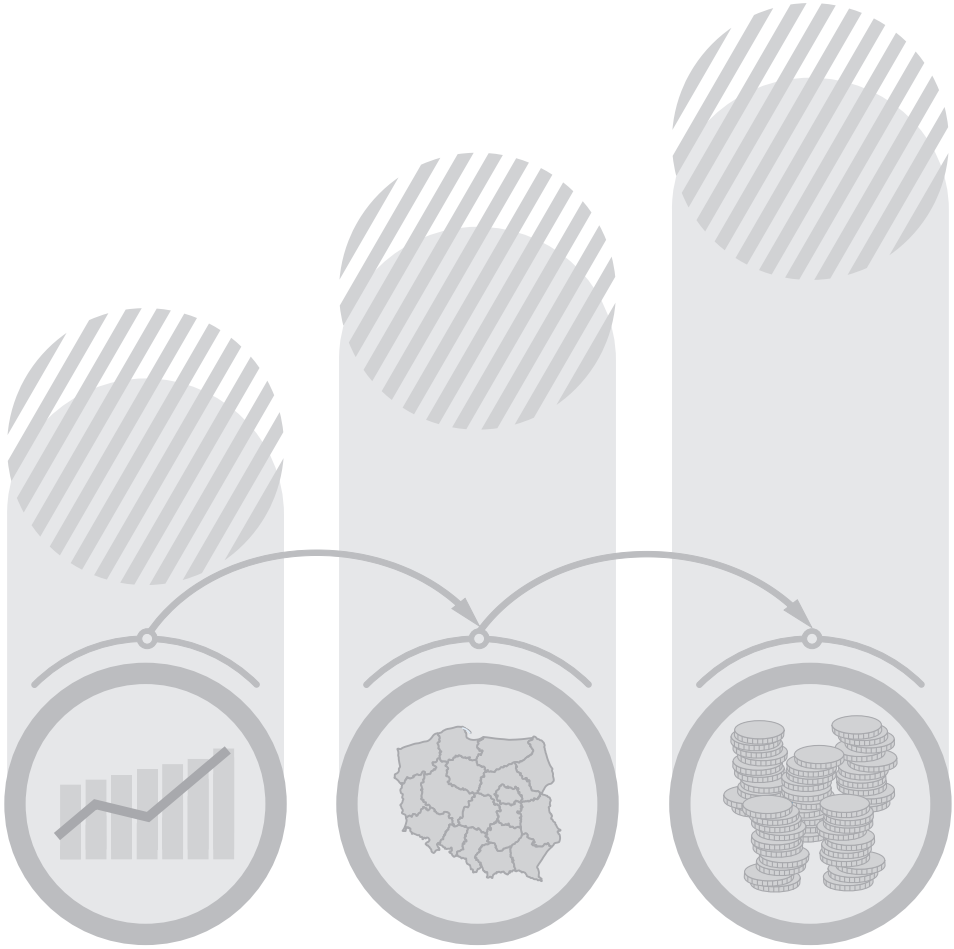

Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w latach 2014-2016

Gross domestic product – Regional accounts in the years 2014-2016

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2018

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Urząd Statystyczny w Katowicach, Ośrodek Rachunków Regionalnych
Statistical Office in Katowice, Centre for Regional Accounts

Zespół autorski
Editorial team

Natalia Baron, Aleksandra Bartoń, Agnieszka Borówka, Ewa Byrczek, Barbara Hachuła, Anna Holeczek, Iwona Jaźwińska, Barbara Krawczyk, Grażyna Kwiatkowska, Alina Łopato, Łukasz Łopato, Agnieszka Matys, Aleksandra Olejniczak, Katarzyna Owsiany, Małgorzata Szczygieł

Kierujacy
Supervisor

Dorota Doniec

Konsultacja
Consultation

Maria Jeznach – dyrektor Departamentu Rachunków Narodowych GUS

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics

Sylwia Arendt-Bierońska, Iwona Więcek

Projekt okładki
Cover design

Tomasz Chucherko

ISSN 1733-8638

Publikacja dostępna na stronie
Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Druk
Urząd Statystyczny w Katowicach, ul. Owocowa 3, 40-158 Katowice
tel. 32 77 91 219, poligrafiaKCE@stat.gov.pl

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację pt. „**Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w latach 2014-2016**", będącą kolejnym opracowaniem zawierającym informacje statystyczne o podstawowych kategoriach makroekonomicznych obliczanych w rachunkach regionalnych.

Dane z rachunków regionalnych prezentowane w niniejszej publikacji zostały zestawione zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)", wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. oraz zbilansowane z rocznymi rachunkami narodowymi (ostateczną wersją rocznego szacunku PKB).

Dane dotyczące regionalnego produktu krajowego brutto i jego elementów zostały opracowane zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2018 r. podziałem statystycznym Polski na jednostki NUTS, to jest w układzie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS 2016). Zaprezentowane zostały dane w przekroju makroregionów (NUTS 1), regionów (NUTS 2) oraz podregionów (NUTS 3).

Publikacja zawiera analizę regionalnego zróżnicowania gospodarki, przeprowadzoną na podstawie wybranych kategorii makroekonomicznych – produktu krajowego brutto, wartości dodanej brutto oraz dochodów do dyspozycji w sektorze gospodarstw domowych. Przedstawione zostały zmiany w strukturze gospodarki regionów i podregionów w latach 2014-2016. Analizę statystyczną wzbogacono mapami i wykresami. Informacje statystyczne zostały uzupełnione zestawem definicji podstawowych pojęć stosowanych w rachunkach narodowych i regionalnych.

Oddając do rąk Państwa niniejszą publikację wyrażam nadzieję, że zawarte w niej informacje o poziomie i dynamice rozwoju gospodarczego makroregionów, regionów i podregionów będą przydatne do prowadzenia analiz ekonomicznych oraz podejmowania decyzji w obszarze polityki regionalnej, jak również w monitorowaniu zmian zachodzących w gospodarce w ujęciu przestrzennym.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

Aurelia Hetmańska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, grudzień 2018 r.

Preface

I present the publication "**Gross domestic product – Regional accounts in the years 2014-2016**", which is the successive elaboration comprising statistical information on basic macroeconomic categories calculated in the regional accounts.

Data from regional accounts, presented in this publication, were compiled according to the principles of the "European System of Accounts 2010 (ESA 2010)", introduced by the Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 and balanced with annual national accounts (the final version of the annual GDP estimate).

Data on regional gross domestic product and its elements were compiled in accordance with the statistical division of Poland into NUTS units, it is by the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS 2016), obligatory from 1 January 2018. Data by macroregions (NUTS 1), regions (NUTS 2) as well as subregions (NUTS 3) were presented.

Publication includes analysis of regional differentiation of economy, carried out on the basis of selected macroeconomic categories – gross domestic product, gross value added as well as disposable income in the households sector. Changes in the structure of regions' and subregions' economies in the years 2014-2016 were presented. Statistical analysis was enriched by maps and graphs. Statistical information was supplemented by a set of definitions of basic concepts used in the national and regional accounts.

Presenting this publication, I hope that information on the level and dynamics of economic development of macroregions, regions and subregions, contained in this publication, will be useful for conducting economic analyses and decision-making in the field of regional policy as well as monitoring of changes in the economy in spatial approach.

Director
of the Statistical Office in Katowice

Aurelia Hetmańska

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Warsaw, December 2018

Spis treści
Contents

		Str. *Page*
Przedmowa	*Preface*	3 (4)
Objaśnienia znaków umownych	*Symbols*	8
Ważniejsze skróty	*Major abbreviations*	8
Synteza	*Executive summary*	9
Produkt krajowy brutto	*Gross domestic product*	12
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności	*Gross value added by kind of activity*	22
Dochody gospodarstw domowych	*Income of households*	33
Uwagi metodyczne	*Methodological notes*	40
Uwagi ogólne	*General notes*	40
Klasyfikacja NUTS 2016	*NUTS 2016 Classification*	44
Podstawowe pojęcia	*Basic concepts*	46
Bibliografia	*Bibliography*	51

Spis tablic
List of tables

		Nr *No*	Str. *Page*
Ważniejsze dane o makroregionach i regionach w 2016 r.	*Major data on macroregions and regions in 2016*	1	11
Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS	*Gross domestic product according to purchasing power parity per capita in PPS*	2	18
Produkt krajowy brutto w wybranych podregionach – miastach stanowiących jednostki NUTS 3 w 2016 r. (ceny bieżące)	*Gross domestic product in selected subregions - cities corresponding to the NUTS 3 level in 2016 (current prices)*	3	21
Udział handlu; napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu wartości dodanej brutto	*Share of trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication in the generation of gross value added*	4	23
Udział przemysłu w tworzeniu wartości dodanej brutto	*Share of industry in the generation of gross value added*	5	25
Udział pozostałych usług w tworzeniu wartości dodanej brutto	*Share of other services in the generation of gross value added*	6	27
Udział budownictwa w tworzeniu wartości dodanej brutto	*Share of construction in the generation of gross value added*	7	30
Udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto	*Share of agriculture, forestry and fishing in the generation of gross value added*	8	31

Spis wykresów
List of graphs

		Nr *No*	Str. *Page*
Udział makroregionów i regionów w tworzeniu produktu krajowego brutto w 2016 r. (ceny bieżące)	*Share of macroregions and regions in the generation of gross domestic product in 2016 (current prices)*	1	13
Produkt krajowy brutto według regionów w 2016 r.	*Gross domestic product by regions in 2016*	2	14
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju (ceny bieżące)	*Gross domestic product per capita by regions – relative deviations from the national average value (current prices)*	3	16
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (ceny bieżące)	*Gross domestic product per capita by regions in 2016 (current prices)*	4	21
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności i regionów w 2016 r. (ceny bieżące)	*Structure of gross value added by kind of activity and regions in 2016 (current prices)*	5	22
Zmiany udziału handlu; napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.	*Changes of share of trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014*	6	24
Zmiany udziału przemysłu w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.	*Changes of share of industry in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014*	7	26
Zmiany udziału pozostałych usług w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.	*Changes of share of other services in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014*	8	28
Zmiany udziału działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.	*Changes of share of financial and insurance activities; real estate activities in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014*	9	29
Zmiany udziału budownictwa w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.	*Changes of share of construction in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014*	10	30
Zmiany udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.	*Changes of share of agriculture, forestry and fishing in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014*	11	32
Porównanie nominalnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych oraz ludności w przekroju regionów w 2016 r.	*Comparison between gross nominal disposable income in the households sector and population in regions' breakdown in 2016*	12	33
Struktura nominalnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych według regionów w 2016 r.	*Structure of gross nominal disposable income in the households sector by regions in 2016*	13	35
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według regionów – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	*Gross nominal disposable income in the households sector per capita by regions* –relative deviations from the national average value	14	38

Spis map
List of maps

		Nr *No*	Str. *Page*
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (ceny bieżące) (w tys. zł, Polska=100)	*Gross domestic product per capita by regions in 2016 (current prices) (in thous. zl, Poland=100)*	1	15
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (ceny bieżące) (Polska=100, wzrost/spadek w porównaniu z 2014 r.)	*Gross domestic product per capita by regions in 2016 (current prices) (Poland=100, increase/decrease in relation to 2014)*	2	17
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów w 2016 r. (ceny bieżące)	*Gross domestic product per capita by subregions in 2016 (current prices)*	3	20
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (w tys. zł, Polska=100)	*Gross nominal disposable income in the households sector per capita by regions in 2016 (in thous. zl, Poland=100)*	4	37
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (Polska=100, wzrost/spadek w porównaniu z 2014 r.)	*Gross nominal disposable income in the households sector per capita by regions in 2016 (Poland=100, increase/decrease in relation to 2014)*	5	39
Makroregiony, regiony i podregiony według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) obowiązującej od 1 stycznia 2018 r.	*Macroregions, regions and subregions by the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) effective from 1 January 2018*	6	45

Objaśnienia znaków umownych
Symbols

Symbol *Symbol*	**Opis** *Description*
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 *magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit*
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe *not applicable*
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do klasyfikacji PKD 2007; ich pełne nazwy podano w uwagach metodycznych – uwagi ogólne do publikacji na str. 42 *categories of applied classification PKD 2007 are presented in abbreviated from; their full names are given in the methodological notes – general notes to the publication on page 42*
„W tym" *"Of which"*	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy *indicates that not all elements of the sum are given*
Comma (,)	*used in figures represents the decimal point*

Ważniejsze skróty
Major abbreviations

Skrót *Abbreviation*	**Znaczenie** *Meaning*
tys. *thous.*	tysiąc *thousand*
mln	milion *million*
mld *bn*	miliard *billion*
zł *zl*	złotych *zloty*
tabl.	tablica *table*
cd. *cont.*	ciąg dalszy *continued*
dok. *cont.*	dokończenie *continued*
m. st.	miasto stołeczne *capital city*
m.	miasto *city*
p. proc. *pp*	punkt procentowy *percentage point*
Eurostat	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej *Statistical Office of the European Union*
ESA	Europejski System Rachunków *European System of Accounts*
PKB *GDP*	produkt krajowy brutto *gross domestic product*
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności *Polish Classification of Activities*

Synteza

W 2016 roku produkt krajowy brutto w ujęciu realnym w kraju wzrósł o 3,1% w porównaniu z 2015 rokiem oraz o 7,0% w odniesieniu do 2014 roku. We wszystkich regionach odnotowano realny wzrost PKB w porównaniu z 2015 rokiem – największy w regionie warszawskim stołecznym (o 4,5%). W odniesieniu do 2014 roku największy wzrost wolumenu PKB odnotowano w regionie pomorskim (o prawie 10%), a najmniejszy w regionie opolskim (o 3,0%).

W latach 2014-2016 wysokie udziały w generowaniu PKB niezmiennie utrzymywały regiony: warszawski stołeczny, śląski, wielkopolski, dolnośląski i małopolski. Jednostki prowadzące działalność w tych regionach wytwarzały łącznie w kolejnych latach omawianego okresu ponad 1/2 krajowej wartości PKB. Czołówkę tej grupy stanowiły 2 regiony: warszawski stołeczny i śląski, wytwarzające razem prawie 30% krajowej wartości PKB.

W grupie regionów z niskimi udziałami w tworzeniu PKB (mniej niż 3% każdy) w omawianym okresie niezmiennie pozostawały regiony: opolski, lubuski, podlaski, świętokrzyski i warmińsko-mazurski. Ich łączny udział w generowaniu PKB wynosił 11,5%.

W 2016 roku we wszystkich regionach odnotowano realny wzrost produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w porównaniu z 2015 rokiem – największy w regionie pomorskim (o prawie 4%). W porównaniu z 2014 rokiem największy realny wzrost PKB na 1 mieszkańca odnotowano w regionie pomorskim (o ponad 9%), a najmniejszy w regionie podlaskim (o 3,5%).

W latach 2014-2016 poziom PKB na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej odnotowano w 4 regionach: warszawskim stołecznym, dolnośląskim, wielkopolskim i śląskim. Natomiast niski poziom PKB na 1 mieszkańca (mniej niż 75% średniej krajowej) utrzymywał się w 5 regionach Polski Wschodniej: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim.

Najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca uzyskany w 2016 roku w regionie warszawskim stołecznym przewyższał ponad dwukrotnie przeciętną w kraju oraz ponad trzykrotnie wartość PKB na 1 mieszkańca regionu lubelskiego, w którym to odnotowano najniższy jego poziom.

W 2016 roku 13 polskich regionów znalazło się w grupie 79 regionów Unii Europejskiej poziomu NUTS 2, w których wartość PKB na 1 mieszkańca (wyrażona we wspólnej umownej walucie – PPS[1]) była poniżej 75% średniej UE.

[1] Patrz uwagi metodyczne – podstawowe pojęcia na str. 49

Executive summary

In 2016 national gross domestic product in real terms increased by 3.1% in comparison to 2015 as well as by 7.0% in comparison to 2014. In all regions a real growth of GDP was recorded in comparison to 2015 – the highest in Warszawski stołeczny region (by 4.5%). In comparison to 2014, the highest growth of GDP volume was recorded in Pomorskie region (by nearly 10%), while the lowest in Opolskie region (by 3.0%).

In the years 2014-2016, the following regions: Warszawski stołeczny, Śląskie, Wielkopolskie, Dolnośląskie and Małopolskie invariably maintained high shares in the generation of GDP. Entities acting in these regions generated jointly more than 1/2 of the national value of GDP in successive years of the period under discussion. The lead of this group was constituted of 2 regions: Warszawski stołeczny and Śląskie, generating jointly almost 30% of the national value of GDP.

In the group of regions with low shares in the generation of GDP (3% and less each) in the period in question there were invariably the following regions: Opolskie, Lubuskie, Podlaskie, Świętokrzyskie and Warmińsko-mazurskie. Their total share in the generation of GDP amounted to 11.5%.

In 2016, in all regions a real growth of gross domestic product per capita was recorded in comparison to 2015 – the highest in Pomorskie region (by nearly 4%). Comparing to 2014, the highest real growth of GDP per capita was noted in Pomorskie region (by above 9%) and the lowest in Podlaskie region (by 3.5%).

In the years 2014-2016, level of GDP per capita exceeding the national average was recorded in 4 regions: Warszawski stołeczny, Dolnośląskie, Wielkopolskie and Śląskie. Whereas a low level of GDP per capita (less than 75% of the national average) remained in the 5 regions of Eastern Poland: Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Warmińsko-mazurskie and Świętokrzyskie.

The highest level of GDP per capita obtained in 2016 in Warszawski stołeczny region exceeded over 2-times the national average and over 3-times the value of GDP per capita of Lubelskie region, in which the lowest level of GDP per capita was recorded.

In 2016, 13 Polish regions belonged to the group of 79 European Union's regions of NUTS 2 level, in which the value of GDP per capita (expressed in the common conventional currency – PPS[1]) was below 75% of the EU average.

[1] *See methodological notes – basic concepts on page 49*

Pięć regionów – lubelski, podkarpacki, podlaski, świętokrzyski i warmińsko-mazurski – znalazły się w grupie regionów o niskim poziomie PKB na 1 mieszkańca w Unii Europejskiej (poniżej 50% średniej UE). Wartość PKB na 1 mieszkańca województwa mazowieckiego przekroczyła przeciętny poziom krajów UE osiągając 109% średniej UE.

W 2016 roku we wszystkich regionach wystąpił spadek udziału jednostek prowadzących działalność w budownictwie w generowaniu wartości dodanej brutto w porównaniu z 2015 rokiem, jak również w stosunku do 2014 roku.

W latach 2014-2016 nominalne dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej uzyskiwali mieszkańcy 5 regionów: warszawskiego stołecznego, śląskiego, wielkopolskiego, dolnośląskiego i łódzkiego.

W 2016 roku najwyższe nominalne dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca osiągnięte przez gospodarstwa domowe w regionie warszawskim stołecznym przewyższały o około 47% przeciętne dochody mieszkańca kraju oraz o około 85% dochody mieszkańca regionu podkarpackiego, w którym to odnotowano najniższy ich poziom.

Niski poziom nominalnych dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca (poniżej 85% średniej krajowej) w 2016 roku, oprócz regionu podkarpackiego, odnotowano także w regionie podlaskim.

W 2016 roku relacja wynagrodzeń i innych dochodów związanych z pracą najemną do dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych kształtowała się na poziomie od ponad 36% w regionie podlaskim i zachodniopomorskim do 43% w regionie warszawskim stołecznym.

Udział świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz świadczeń z pomocy społecznej w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych w 2016 roku wyniósł od ponad 14% w regionie warszawskim stołecznym do około 24% w regionie śląskim.

W 2016 roku zróżnicowanie obciążeń dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych podatkami od dochodów i majątku w poszczególnych regionach kształtowało się na poziomie od około 5% w regionie lubelskim do prawie 11% w regionie mazowieckim regionalnym.

Five regions – Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Świętokrzyskie and Warmińsko-mazurskie – were included in the group of regions with a low level of GDP per capita in the European Union (below 50% of the EU average). Value of GDP per capita of Mazowieckie voivodship exceeded average level of EU countries, achieving 109% of the EU average.

In 2016, in all regions a decrease of share of entities engaged in construction in generation of gross value added was observed in comparison to 2015 as well as compared to 2014.

In the years 2014-2016 gross nominal disposable income of households per capita, exceeding national average, was obtained by inhabitants of 5 regions: Warszawski stołeczny, Śląskie, Wielkopolskie, Dolnośląskie and Łódzkie.

In 2016, the highest level of gross nominal disposable income per capita, obtained by households of Warszawski stołeczny region, exceeded by about 47% the national average income and by about 85% income of Podkarpackie region's inhabitant, in which its lowest level was recorded.

A low level of gross nominal disposable income of households per capita (below 85% of the national average) in 2016, apart from Podkarpackie region, was also noted in Podlaskie region.

In 2016, relation of wages and salaries as well as other income connected with hired work to gross disposable income of households ranged from above 36% in Podlaskie and Zachodniopomorskie regions to 43% in Warszawski stołeczny region.

Share of social security benefits and social assistance benefits in gross disposable income of households in 2016 varied from above 14% in Warszawski stołeczny region to around 24% in Śląskie region.

In 2016, differentiation of households gross disposable income encumbrances with current taxes on income, wealth, etc. in the individual regions ranged from around 5% in Lubelskie region to nearly 11% in Mazowiecki regionalny region.

Tablica 1. Ważniejsze dane o makroregionach i regionach w 2016 r.
Table 1. Major data on macroregions and regions in 2016

Makroregiony Regiony *Macroregions Regions*	Produkt krajowy brutto *Gross domestic product*					Wartość dodana brutto na 1 pracującego *Gross value added per employed person*		Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych *Gross disposable income in the households sector*			
	w mln zł *in mln zl*	w odsetkach *in percent*	rok poprzedni=100[a] *previous year=100[a]*	na 1 mieszkańca *per capita* w zł *in zl*	na 1 mieszkańca *per capita* Polska=100 *Poland=100*	w zł *in zl*	Polska=100 *Poland=100*	w mln zł *in mln zl*	w odsetkach *in percent*	na 1 mieszkańca *per capita* w zł *in zl*	na 1 mieszkańca *per capita* Polska=100 *Poland=100*
POLSKA *POLAND*	**1861112**	**100,0**	**103,1**	**48432**	**100,0**	**113872**	**100,0**	**1121369**	**100,0**	**29182**	**100,0**
Południowy	**377163**	**20,3**	**103,2**	**47497**	**98,1**	**112695**	**99,0**	**241662**	**21,6**	**30433**	**104,3**
Małopolskie	148103	8,0	103,2	43865	90,6	100619	88,4	93129	8,3	27583	94,5
Śląskie	229060	12,3	103,2	50184	103,6	122175	107,3	148533	13,2	32542	111,5
Północno-zachodni	**294494**	**15,8**	**103,1**	**47468**	**98,0**	**112084**	**98,4**	**181257**	**16,2**	**29216**	**100,1**
Lubuskie	41348	2,2	102,6	40639	83,9	109645	96,3	26579	2,4	26123	89,5
Wielkopolskie	183778	9,9	103,5	52844	109,1	111549	98,0	106416	9,5	30599	104,9
Zachodniopomorskie	69368	3,7	102,3	40592	83,8	115074	101,1	48262	4,3	28242	96,8
Południowo-zachodni	**194155**	**10,4**	**101,9**	**49805**	**102,8**	**123109**	**108,1**	**114766**	**10,2**	**29440**	**100,9**
Dolnośląskie	155816	8,4	102,1	53659	110,8	127705	112,1	88565	7,9	30500	104,5
Opolskie	38339	2,1	100,8	38551	79,6	107399	94,3	26201	2,3	26346	90,3
Północny	**240408**	**12,9**	**103,1**	**41209**	**85,1**	**108598**	**95,4**	**156109**	**13,9**	**26759**	**91,7**
Kujawsko-pomorskie	82345	4,4	102,2	39503	81,6	102757	90,2	54563	4,9	26175	89,7
Pomorskie	108438	5,8	104,2	46913	96,9	117622	103,3	65128	5,8	28176	96,6
Warmińsko-mazurskie	49625	2,7	102,1	34514	71,3	101178	88,9	36418	3,2	25329	86,8
Centralny	**155921**	**8,4**	**101,6**	**41657**	**86,0**	**97776**	**85,9**	**106255**	**9,5**	**28388**	**97,3**
Łódzkie	112473	6,0	101,8	45199	93,3	103942	91,3	74170	6,6	29806	102,1
Świętokrzyskie	43448	2,3	101,2	34633	71,5	84759	74,4	32084	2,9	25575	87,6
Wschodni	**184570**	**9,9**	**102,5**	**33865**	**69,9**	**84529**	**74,2**	**132525**	**11,8**	**24316**	**83,3**
Lubelskie	71270	3,8	102,9	33371	68,9	81789	71,8	54091	4,8	25327	86,8
Podkarpackie	72567	3,9	102,7	34120	70,4	85093	74,7	49320	4,4	23189	79,5
Podlaskie	40733	2,2	101,5	34299	70,8	88680	77,9	29115	2,6	24516	84,0
Województwo Mazowieckie	**414401**	**22,3**	**104,2**	**77359**	**159,7**	**147962**	**129,9**	**188793**	**16,8**	**35243**	**120,8**
Warszawski stołeczny	316987	17,0	104,5	105719	218,3	169840	149,2	128423	11,5	42831	146,8
Mazowiecki regionalny	97414	5,2	103,5	41304	85,3	104256	91,6	60370	5,4	25598	87,7

a Ceny stałe
a Constant prices

Produkt krajowy brutto

W 2016 roku wartość wytworzonego **produktu krajowego brutto** wyniosła 1861112 mln zł. W porównaniu z 2015 rokiem była wyższa w cenach bieżących o 3,4%, a w cenach stałych o 3,1%. We wszystkich regionach odnotowano realny wzrost PKB – od 0,8% w regionie opolskim do 4,5% w regionie warszawskim stołecznym. W porównaniu z 2014 rokiem największy wzrost wolumenu PKB odnotowano w regionie pomorskim – o 9,9%, a najmniejszy w regionie opolskim – o 3,0%, wobec 7,0% dla kraju ogółem.

W latach 2014-2016 średnie roczne tempo wzrostu produktu krajowego brutto kształtowało się na poziomie 3,4% (w cenach stałych). W omawianym okresie najszybciej wzrastała z roku na rok wartość PKB w regionie pomorskim – o 4,8%, a najwolniej w regionach: opolskim i podlaskim – o 1,5%. Tempo wzrostu PKB przewyższające średnią krajową – oprócz regionu pomorskiego – odnotowano także w regionach: warszawskim stołecznym, wielkopolskim, małopolskim, mazowieckim regionalnym oraz śląskim. Natomiast w pozostałych regionach tempo wzrostu PKB kształtowało się na poziomie od 1,7% w regionie świętokrzyskim do 3,1% w regionie podkarpackim.

W latach 2014-2016 udziały poszczególnych regionów w generowaniu produktu krajowego brutto były wyraźnie zróżnicowane – w 2016 roku od 2,1% w regionie opolskim do 17,0% w regionie warszawskim stołecznym (podobnie jak w 2014 roku), a w 2015 roku w tych samych regionach od 2,1% do 16,9%. Wartość PKB wytworzonego w regionie warszawskim stołecznym w 2016 roku była ponad 8-krotnie wyższa niż w regionie opolskim.

Gross domestic product

In 2016, the value of the generated **gross domestic product** amounted to 1861112 mln zl. In comparison to 2015, it grew by 3.4% at current prices and by 3.1% at constant prices. In all regions real growth of GDP was observed – from 0.8% in Opolskie region to 4.5% in Warszawski stołeczny region. In comparison to 2014, the highest growth GDP volume was recorded in Pomorskie region – by 9.9%, and the lowest in Opolskie region – by 3.0%, towards 7.0% at the national total level.

In the years 2014-2016, the average annual gross domestic product growth rate was 3.4% (at constant prices). In the period under discussion, the fastest year-on-year growth of GDP value was observed in Pomorskie region – by 4.8%, whereas the slowest in regions: Opolskie and Podlaskie – by 1.5%. Apart from Pomorskie region, the GDP rate of growth above the national average was also noted in the following regions: Warszawski stołeczny, Wielkopolskie, Małopolskie, Mazowiecki regionalny and Śląskie. While in the remaining regions, the GDP growth rate ranged from 1.7% in the Świętokrzyskie region to 3.1% in Podkarpackie region.

In the years 2014-2016, the shares of individual regions in the generation of gross domestic product were clearly differentiated – in 2016, from 2.1% in Opolskie region to 17.0% in Warszawski stołeczny region (similarly as in 2014), and in 2015 in the same regions from 2.1% to 16.9%. Value of GDP generated in Warszawski stołeczny region in 2016 was more than 8 times higher than in Opolskie region.

Wykres 1. Udział makroregionów i regionów w tworzeniu produktu krajowego brutto w 2016 r. (ceny bieżące)
Graph 1. Share of macroregions and regions in the generation of gross domestic product in 2016 (current prices)

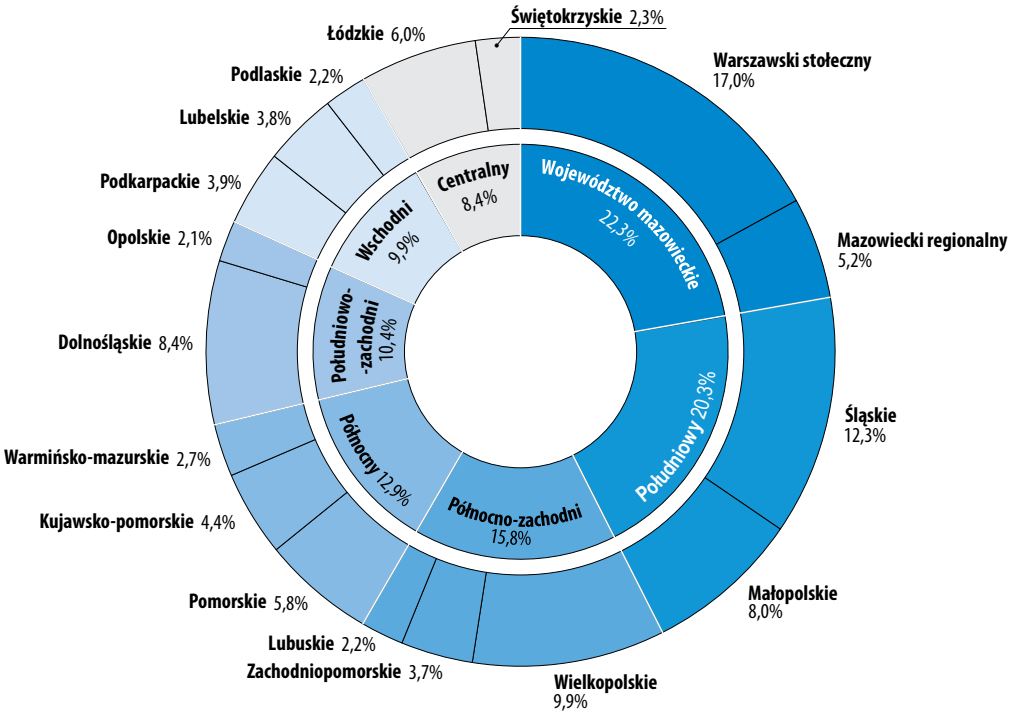

W 2016 roku, w porównaniu z 2014 rokiem, trzy regiony – małopolski, wielkopolski i pomorski – zwiększyły swoje udziały w tworzeniu produktu krajowego brutto, udziały pięciu regionów zmniejszyły się (dolnośląski, lubelski, łódzki, śląski i świętokrzyski), a pozostałych dziewięciu regionów (kujawsko-pomorski, lubuski, mazowiecki regionalny, opolski, podkarpacki, podlaski, warmińsko-mazurski, warszawski stołeczny i zachodniopomorski) nie zmieniły się.

Największy udział w generowaniu produktu krajowego brutto w latach 2014-2016 odnotowano w regionie warszawskim stołecznym – 17,0% w 2016 roku, podobnie jak w 2014 roku, a w 2015 roku 16,9%. Drugie miejsce zajmował region śląski z udziałem 12,3% w 2016 roku (w latach 2014-2015 – 12,4%). Wymienione regiony wypracowały w 2016 roku, podobnie jak w 2015 roku, łącznie 29,3% krajowej wartości PKB (w 2014 roku – 29,4%).

W latach 2014-2016 w grupie regionów z wysokimi udziałami w tworzeniu produktu krajowego brutto, oprócz warszawskiego stołecznego i śląskiego, były także regiony: wielkopolski, dolnośląski i małopolski, zajmujące w każdym z omawianych lat te same lokaty. W 2016 roku jednostki prowadzące działalność w wymienionych 5 regionach wytworzyły w sumie 55,6% krajowej wartości PKB (w latach 2014-2015 – 55,4%).

In 2016, in comparison to 2014, three regions – Małopolskie, Wielkopolskie and Pomorskie – increased their share in the generation of gross domestic product, the shares of five regions decreased (Dolnośląskie, Lubelskie, Łódzkie, Śląskie and Świętokrzyskie), whereas the shares of remaining nine regions (Kujawsko-pomorskie, Lubuskie, Mazowiecki regionalny, Opolskie, Podkarpackie, Podlaskie, Warmińsko-mazurskie, Warszawski stołeczny and Zachodniopomorskie) did not changed.

In the years 2014-2016, the highest share in the generation of gross domestic product was recorded in Warszawski stołeczny region – 17.0% in 2016, similarly as in 2014, and in 2015 – 16.9%. Śląskie region took second position with a share of 12.3% in 2016 (in the years 2014-2015 – 12.4%). In 2016, similarly as in 2015, above-mentioned regions jointly generated 29.3% of the national value of GDP (in 2014 – 29.4%).

In the years 2014-2016, in the group of regions with high shares in the generation of gross domestic product, apart from Warszawski stołeczny and Śląskie, there were also the following regions: Wielkopolskie, Dolnośląskie and Małopolskie, which took the same positions in each of the discussed years. In 2016, entities acting in the above-mentioned 5 regions, jointly generated 55.6% of the national value of GDP (in the years 2014-2015 – 55.4%).

Stała była również grupa regionów, dla których w kolejnych latach omawianego okresu odnotowano niskie udziały w tworzeniu produktu krajowego brutto (mniej niż 3% każde) – były to regiony: opolski, lubuski, podlaski, świętokrzyski i warmińsko-mazurski. W 2016 roku łączny udział tych regionów w generowaniu PKB wyniósł 11,5% (w latach 2014-2015 – 11,6%).

The group of regions for which in successive years of the period under discussion a low shares in the generation of gross domestic product were observed was also constant (less than 3% each) – these were the following regions: Opolskie, Lubuskie, Podlaskie, Świętokrzyskie and Warmińsko-mazurskie. In 2016, the total share in generation GDP of these regions amounted to 11.5% (in the years 2014-2015 – 11.6%).

Wykres 2. Produkt krajowy brutto według regionów w 2016 r.
Graph 2. Gross domestic product by regions in 2016

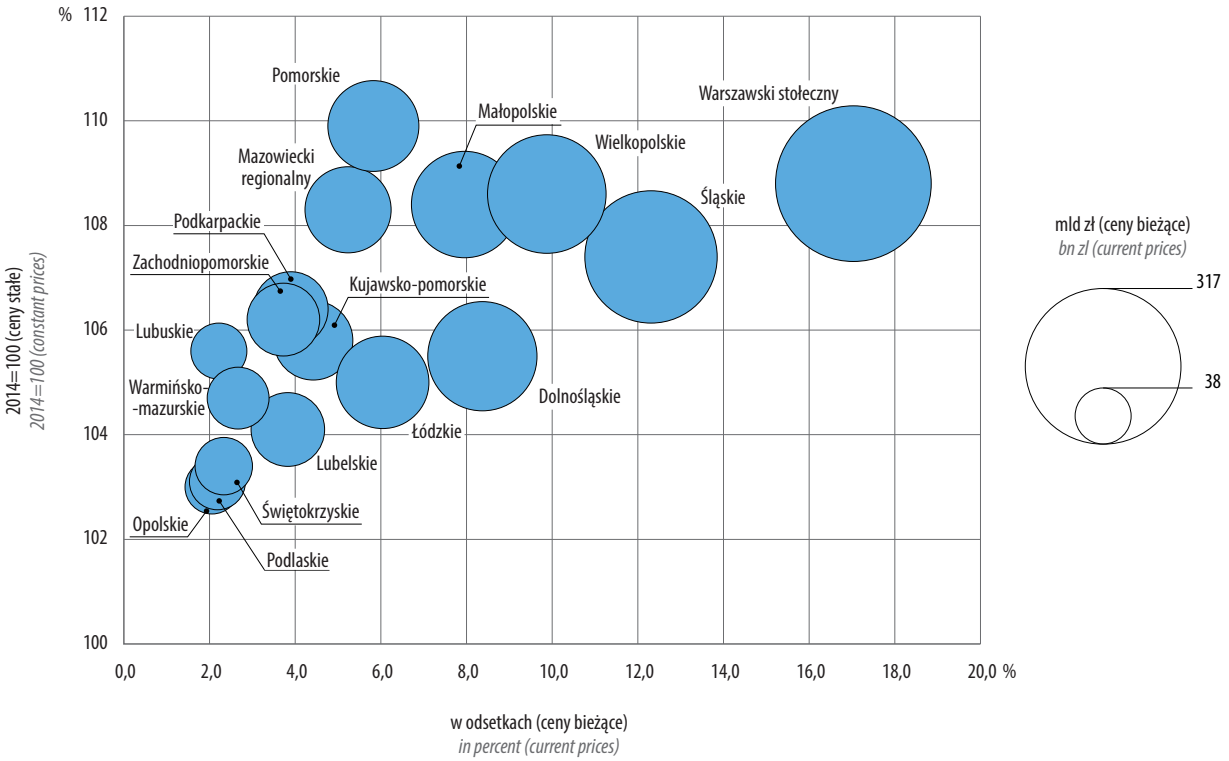

Przeciętny poziom **produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca** dla Polski w 2016 roku wyniósł 48432 zł (w 2014 roku – 44705 zł, a w 2015 roku – 46814 zł). W ujęciu realnym był on wyższy w porównaniu z 2015 rokiem o 3,1%, a z 2014 rokiem – o 7,1%. We wszystkich regionach odnotowano realny wzrost PKB na 1 mieszkańca w porównaniu z 2015 rokiem – od 1,3% w regionie opolskim do 3,9% w regionie pomorskim. W porównaniu z 2014 rokiem największy realny wzrost PKB na 1 mieszkańca odnotowano dla regionu pomorskiego (o 9,3%), a najmniejszy dla regionu podlaskiego (o 3,5%).

W latach 2014-2016 poziom PKB na 1 mieszkańca w przekroju regionów był znacznie zróżnicowany. W 2015 roku zróżnicowanie PKB na 1 mieszkańca pomiędzy regionami zmniejszyło się, natomiast w 2016 roku utrzymało się na poziomie z 2015 roku. Świadczy o tym kształtowanie się

In 2016, the average level of **gross domestic product per capita** in Poland amounted to 48432 zl (in 2014 – 44705 zl, and in 2015 – 46814 zl). In real terms, it was higher by 3.1% in comparison to 2015 and by 7.1% in comparison to 2014. In all regions real growth of GDP per capita was noted in comparison to 2015 – from 1.3% in Opolskie region to 3.9% in Pomorskie region. In comparison to 2014, the highest real growth of GDP per capita was noted for Pomorskie region (by 9.3%) while the lowest for Podlaskie region (by 3.5%).

In the years 2014-2016, the level of GDP per capita in regions' breakdown was considerably differentiated. In 2015, differentiation of GDP per capita among regions decreased, while in 2016 it remained at the level reached in 2015. It is indicated by the development of the

wskaźnika dyspersji[2] PKB na 1 mieszkańca obliczonego na poziomie regionów dla Polski – 22,8% w 2014 roku oraz 22,6% w latach 2015-2016.

dispersion[2] indicator of GDP per capita calculated at the regions' level for Poland – 22.8% in 2014, 22.6% in the years 2015-2016.

Mapa 1. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (ceny bieżące) (w tys. zł, Polska=100)
Map 1. Gross domestic product per capita by regions in 2016 (current prices) (in thous. zl, Poland=100)

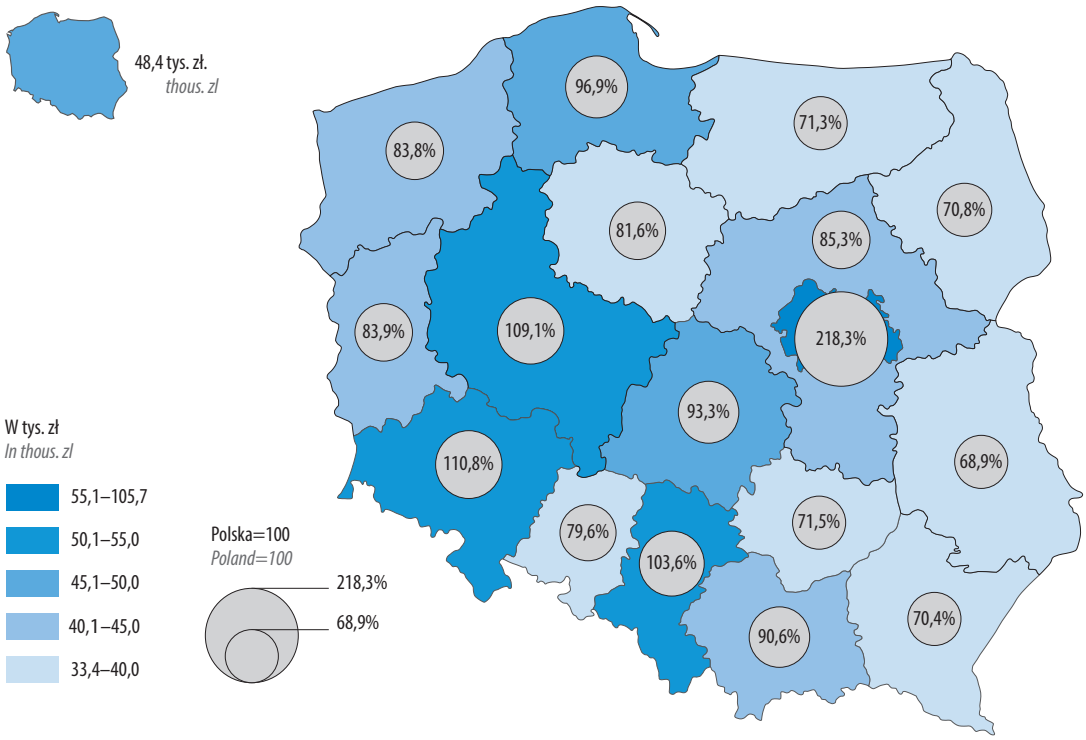

Najwyższy poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w 2016 roku odnotowano w regionie warszawskim stołecznym – 105719 zł, przekraczający przeciętną w kraju ponad 2-krotnie (podobnie w latach 2014-2015). Drugą lokatę pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca w omawianym okresie zajmował region dolnośląski. Wartość PKB na 1 mieszkańca w 2016 roku wyniosła w tym regionie 53659 zł, przewyższając przeciętną dla kraju o 10,8% (w 2014 roku – o 12,0%, a w 2015 roku – o 11,6%). W 2016 roku poziom PKB na 1 mieszkańca przekraczający przeciętną w kraju odnotowano również w regionach: wielkopolskim – o 9,1% (w 2014 roku – o 7,4%, a w 2015 roku – o 8,6%) oraz śląskim – o 3,6% (w latach 2014-2015 – o 4,0%).

Niski poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w latach 2014-2016 utrzymywał się w regionach: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim – w kolejnych latach nieznacznie zmieniały się tylko ich lokaty. W 2016 roku wartość PKB na 1 mieszkańca kształtowała się w tych regionach na poziomie od 68,9%

The highest level of gross domestic product per capita in 2016 was recorded in Warszawski stołeczny region – 105719 zl, exceeding the national average by over 2-times (similarly in the years 2014-2015). In the discussed years Dolnośląskie region took second position, taking into account GDP per capita. In 2016, the value of GDP per capita in this region amounted to 53659 zl, exceeding the national average by 10.8% (in 2014 – by 12.0%, and in 2015 – by 11.6%). In 2016, the level of GDP per capita above the national average was also observed in the following regions: Wielkopolskie – by 9.1% (in 2014 – by 7.4%, and in 2015 – by 8.6%) and Śląskie – by 3.6% (in the years 2014-2015 – by 4.0%).

The low level of gross domestic product per capita in the years 2014-2016 maintained in the following regions: Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Warmińsko-mazurskie and Świętokrzyskie – in successive years only their positions slightly changed. In 2016, the value of GDP per capita in these regions ranged from 68.9% to 71.5% of the national

[2] Patrz uwagi metodyczne – podstawowe pojęcia na str. 50

[2] *See methodological notes – basic concepts on page 50*

do 71,5% średniej krajowej (w 2014 roku od 69,8% do 73,0%, a w 2015 roku od 68,5% do 72,3%).

Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w pozostałych 8 regionach w 2016 roku kształtował się również na poziomie poniżej przeciętnej wartości w kraju – wynosił od 79,6% do 96,9% średniej krajowej (w 2014 roku od 81,2% do 95,2%, a w 2015 roku od 80,8% do 96,1%).

average (in 2014 from 69.8% to 73.0%, and in 2015 from 68.5% to 72.3%).

In 2016, the gross domestic product per capita in the 8 remaining regions was also below the national average value and ranged from 79.6% to 96.9% of the national average (in 2014 from 81.2% to 95.2%, and in 2015 from 80.8% to 96.1%).

Wykres 3. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju (ceny bieżące)

Graph 3. Gross domestic product per capita by regions – relative deviations from the national average value (current prices)

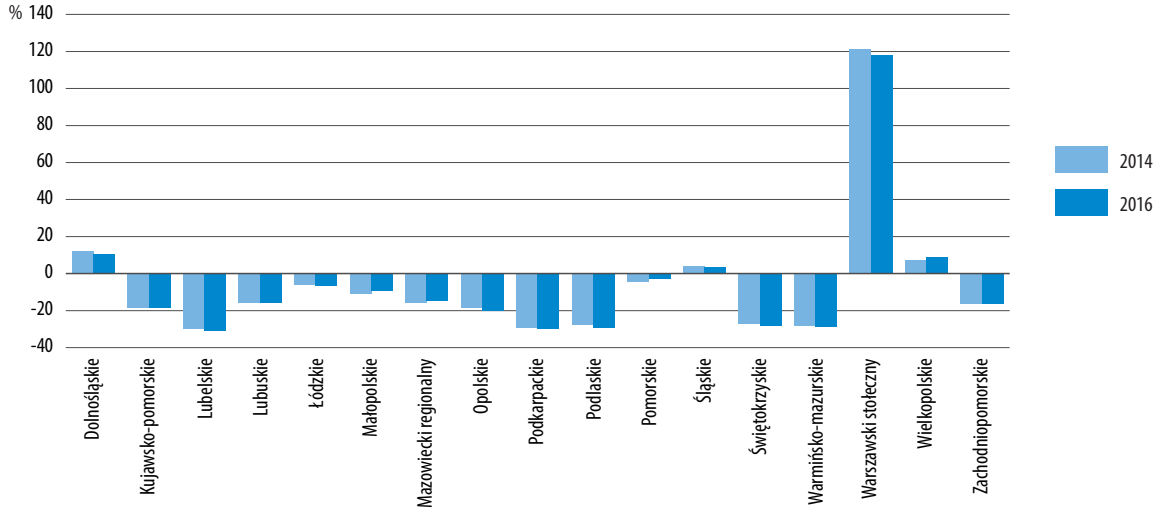

Najniższy poziom produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w 2016 roku odnotowany w regionie lubelskim stanowił 31,6% poziomu tego miernika najlepszego pod tym względem regionu warszawskiego stołecznego. W porównaniu z latami 2014-2015 relacja ta nieznacznie zwiększyła się – najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca regionu lubelskiego w 2014 roku stanowił 31,5% wartości PKB na 1 mieszkańca regionu warszawskiego stołecznego, w 2015 roku – 31,3%.

In 2016, the lowest level of gross domestic product per capita, recorded in Lubelskie region represented 31.6% of the level of this indicator for the best in this regard Warszawski stołeczny region. Compared to the years 2014-2015, this relation slightly increased – in 2014, the lowest level of GDP per capita in the Lubelskie region represented 31.5% of the value of GDP per capita achieved in Warszawski stołeczny region, in 2015 – 31.3%.

Mapa 2. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (ceny bieżące)
(Polska=100, wzrost/spadek w porównaniu z 2014 r.)
Map 2. Gross domestic product per capita by regions in 2016 (current prices) (Poland=100, increase/decrease in relation to 2014)

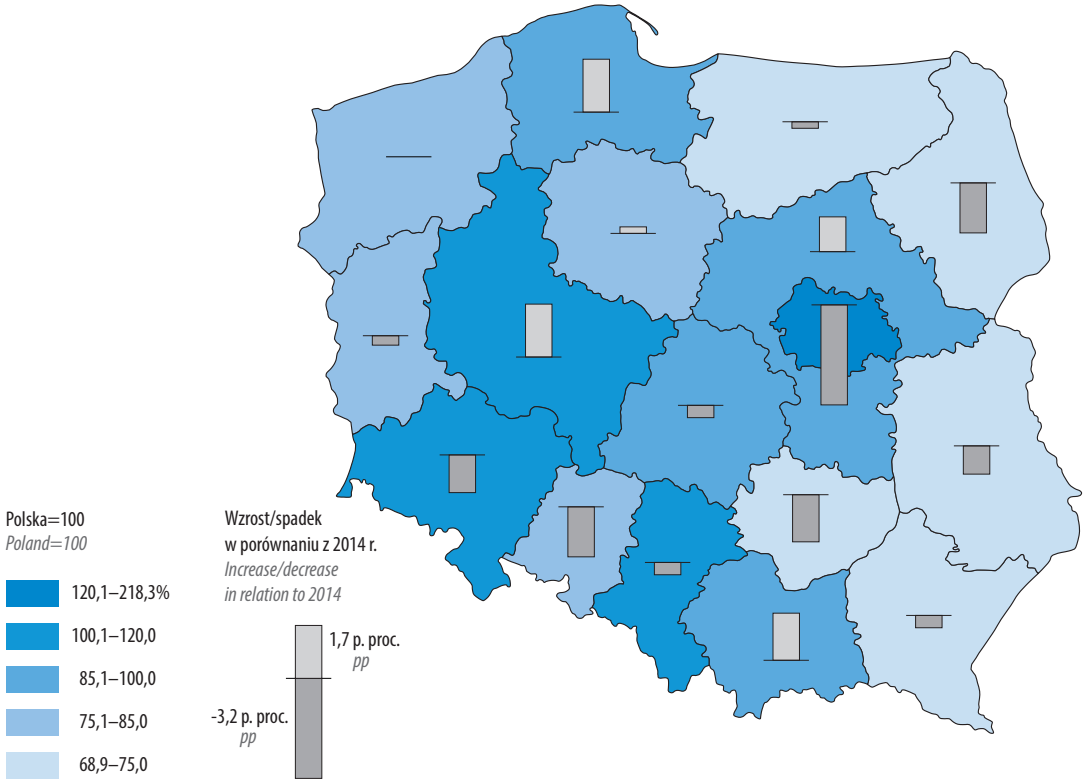

W 2016 roku w poszczególnych regionach NUTS 2 krajów Unii Europejskiej poziom PKB na 1 mieszkańca, wyrażony we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS[3]), kształtował się od 29% średniej UE (UE28) w regionie Severozapaden (Bułgaria) do 611% średniej UE dla regionu Inner London-West (Wielka Brytania).

Wartość PKB na 1 mieszkańca poniżej 75% średniej UE odnotowano w 2016 roku w 79 regionach poziomu NUTS 2. W grupie tej znalazło się 13 polskich regionów. Jedynie PKB na 1 mieszkańca województwa mazowieckiego[4] przekroczył przeciętny poziom krajów UE osiągając 109% średniej UE. Pięć polskich województw/regionów – lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko-mazurskie i świętokrzyskie – znalazło się w grupie regionów o niskim poziomie PKB na 1 mieszkańca w Unii Europejskiej (poniżej 50% średniej UE). Oprócz polskich województw/regionów w grupie tej było również 5 z 6 regionów Bułgarii, 1 z 27 regionów Francji, 3 z 8 regionów Rumunii, 4 z 7 regionów Węgier oraz 3 z 13 regionów Grecji.

In 2016, in the individual NUTS 2 regions of European Union member states, GDP per capita, expressed in the common conventional currency – purchasing power standards (PPS[3]), ranged from 29% of the EU average (EU28) in the region of Severozapaden (Bulgaria) to 611% of the EU average in Inner London-West (United Kingdom).

In 2016, the value of gross domestic product per capita below 75% of the EU average was recorded for the 79 regions of NUTS 2 level. Among these regions there were 13 Polish regions. Only GDP per capita of Mazowieckie[4] voivodship exceeded the average EU level, reaching 109% of the EU average. Five Polish voivodships/regions – Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Warmińsko-mazurskie and Świętokrzyskie – were included in the group of the regions with low level of GDP per capita in the European Union (up to 50% of the EU average). Besides the Polish voivodships/regions, there were also 5 of 6 Bulgarian regions, 1 z 27 French regions, 3 of 8 Romanian regions, 4 of 7 Hungarian regions as well as 3 of 13 Greek regions.

[3] Patrz uwagi metodyczne – podstawowe pojęcia na str. 49
[4] Zgodnie z klasyfikacją NUTS 2013; patrz uwagi metodyczne – klasyfikacja NUTS 2016 na str. 44

[3] See methodological notes – basic concepts on page 49
[4] In accordance with NUTS 2013 classification; see methodological notes – NUTS 2016 classification on page 44

Poniższa tablica przedstawia poziom PKB na 1 mieszkańca w relacji do średniej UE dla Polski oraz poszczególnych regionów:

GDP per capita in relation to the EU average for Poland as well as for individual regions is presented in the table below:

Tablica 2. Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS[5]
Table 2. Gross domestic product according to purchasing power parity per capita in PPS[5]

Województwa *Voivodships*	2014	2015	2016
	UE28=100 *EU28=100*		
Mazowieckie[6]	108	109	109
Dolnośląskie	76	76	76
Wielkopolskie	72	74	75
Śląskie	70	71	71
POLSKA *POLAND*	**67**	**68**	**68**
Pomorskie	64	66	66
Łódzkie	63	64	64
Małopolskie	60	62	62
Zachodniopomorskie	57	58	57
Lubuskie	57	57	57
Kujawsko-pomorskie	55	56	56
Opolskie	55	55	55
Świętokrzyskie	49	49	49
Warmińsko-mazurskie	48	48	49
Podlaskie	49	49	48
Podkarpackie	48	48	48
Lubelskie	47	47	47

Źródło: Eurostat[7]
Source: Eurostat[7]

W czołówce europejskich regionów o wysokim poziomie PKB na 1 mieszkańca, oprócz Inner London-West (Wielka Brytania), znajdowały się także regiony: Luxembourg (Luksemburg) – 257% średniej UE, Southern and Eastern (Irlandia) – 217% średniej UE oraz Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Belgia) i Hamburg (Niemcy) – 200% średniej UE. Wśród regionów krajów przyjętych do Unii Europejskiej od 2004 roku najlepsze pozycje pod względem poziomu PKB na 1 mieszkańca zajmowały: Bratislavský kraj (Słowacja) – 184% średniej UE oraz Praha (Czechy) – 182% średniej UE. Natomiast niski poziom PKB na 1 mieszkańca – oprócz regionu

Among leading European regions with high level of GDP per capita recorded, apart from Inner London-West (United Kingdom), there were also the following regions: Luxembourg (Luxembourg) – 257% of the EU average, Southern and Eastern (Ireland) – 217% of the EU average as well as Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Belgium) and Hamburg (Germany) – 200% of the EU average. Among regions of countries that have joined European Union since 2004, the following regions displayed the highest level of GDP per capita: Bratislavský kraj (Slovakia) – 184% of the EU average and Praha (Czech Republic) – 182% of the EU average. At the same time, the low level of GDP per capita – apart from Severozapaden

[5] Patrz uwagi metodyczne – podstawowe pojęcia na str. 49
[6] Zgodnie z klasyfikacją NUTS 2013; patrz uwagi metodyczne – klasyfikacja NUTS 2016 na str. 44
[7] Patrz uwagi metodyczne – uwagi ogólne na str. 42

[5] See methodological notes – basic concepts on page 49
[6] According to NUTS 2013 classification; see methodological notes – NUTS 2016 classification on page 44
[7] See methodological notes – general notes on page 42

Severozapaden w Bułgarii – odnotowano w następujących regionach: Mayotte (Francja) – 33% średniej UE, Severen tsentralen (Bułgaria) i Yuzhen tsentralen (Bułgaria) – 34% średniej UE, Nord-Est (Rumunia) – 36% średniej UE oraz Severoiztochen (Bułgaria) – 39% średniej UE.

W przekroju podregionów w latach 2014-2016 największy udział w generowaniu produktu krajowego brutto odnotowano dla m. st. Warszawa – w 2016 roku 13,3% (w 2014 roku – 13,4%). Drugą lokatę w kraju pod względem wielkości udziału w tworzeniu PKB zajmowało m. Kraków, jednak jego udział był już znacznie niższy – 3,3% w 2016 roku (3,2% w 2014 roku). Udziały powyżej 2% odnotowano jeszcze w 8 następujących podregionach: m. Poznań, trójmiejski, m. Wrocław, katowicki, warszawski zachodni, m. Łódź, bydgosko-toruński i poznański. Natomiast niskie udziały w generowaniu PKB odnotowano w czterech podregionach: chojnickim, ełckim, suwalskim i świeckim (0,4%).

W latach 2014-2016 najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano dla m. st. Warszawa – 141941 zł w 2016 roku. Był on prawie trzykrotnie wyższy od średniej krajowej oraz o 34,3% wyższy od przeciętnej w regionie warszawskim stołecznym. Drugą lokatę w kraju pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca zajmowało m. Poznań – 96138 zł w 2016 roku, przewyższając prawie dwukrotnie średnią krajową. W 2016 roku poziom PKB na 1 mieszkańca znacznie przekraczający przeciętną w kraju odnotowano również w następujących podregionach: m. Kraków – 80353 zł (o 65,9%), m. Wrocław – 79838 zł (o 64,8%), płocki – 76459 zł (o 57,9%), trójmiejski – 70306 zł (o 45,2%) oraz warszawski zachodni – 69618 zł (o 43,7%).

Niski poziom PKB na 1 mieszkańca w latach 2014-2016 utrzymywał się w następujących podregionach: przemyskim (w 2016 roku 52,8% średniej krajowej), chełmsko-zamojskim (w 2016 roku 53,2% średniej krajowej), nowotarskim (w 2016 roku 57,2% średniej krajowej), krośnieńskim (w 2016 roku 57,7% średniej krajowej), ełckim (w 2016 roku 58,0% średniej krajowej) oraz bialskim (w 2016 roku 59,4% średniej krajowej).

(Bulgaria), was recorded in the following regions: Mayotte (France) – 33% of the EU average, Severen tsentralen (Bulgaria) and Yuzhen tsentralen (Bulgaria) – 34% of the EU average, Nord-Est (Romania) – 36% of the EU average as well as Severoiztochen (Bulgaria) – 39% of the EU average.

In the subregions' breakdown, in the years 2014-2016 the greatest share in the gross domestic product generation was noted for Miasto Stołeczne Warszawa – 13.3% in 2016 (in 2014 – 13.4%). The second position in the country, taking into account share in the GDP generation, took Miasto Kraków, but its share was considerably lower – 3.3% in 2016 (3.2% in 2014). Shares exceeding 2% were also noted in 8 following subregions: Miasto Poznań, Trójmiejski, Miasto Wrocław, Katowicki, Warszawski zachodni, Miasto Łódź, Bydgosko-toruński and Poznański. Whereas small shares in the GDP generation (0.4%) were observed in four subregions: Chojnicki, Ełcki, Suwalski and Świecki.

In the years 2014-2016 the highest level of GDP per capita was noted for Miasto Stołeczne Warszawa – 141941 zl in 2016. It was almost three times higher than the national average and by 34.3% higher than the average of Warszawski stołeczny region. The second position in the country, taking into account level of GDP per capita, took Miasto Poznań – 96138 zl in 2016, exceeding almost twice the national average. In 2016, level of GDP per capita significantly exceeding the national average was also noted in the following subregions: Miasto Kraków – 80353 zl (by 65.9%), Miasto Wrocław – 79838 zl (by 64.8%), Płocki – 76459 zl (by 57.9%), Trójmiejski – 70306 zl (by 45.2%) oraz Warszawski zachodni – 69618 zl (by 43.7%).

Low level of GDP per capita in the years 2014-2016 remained in the following subregions: Przemyski (in 2016 – 52.8% of the national average), Chełmsko-zamojski (in 2016 – 53.2% of the national average), Nowotarski (in 2016 – 57.2% of the national average), Krośnieński (in 2016 – 57.7% of the national average), Ełcki (in 2016 – 58.0% of the national average) as well as Bialski (in 2016 – 59.4% of the national average).

Mapa 3. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów w 2016 r. (ceny bieżące)
Map 3. Gross domestic product per capita by subregions in 2016 (current prices)

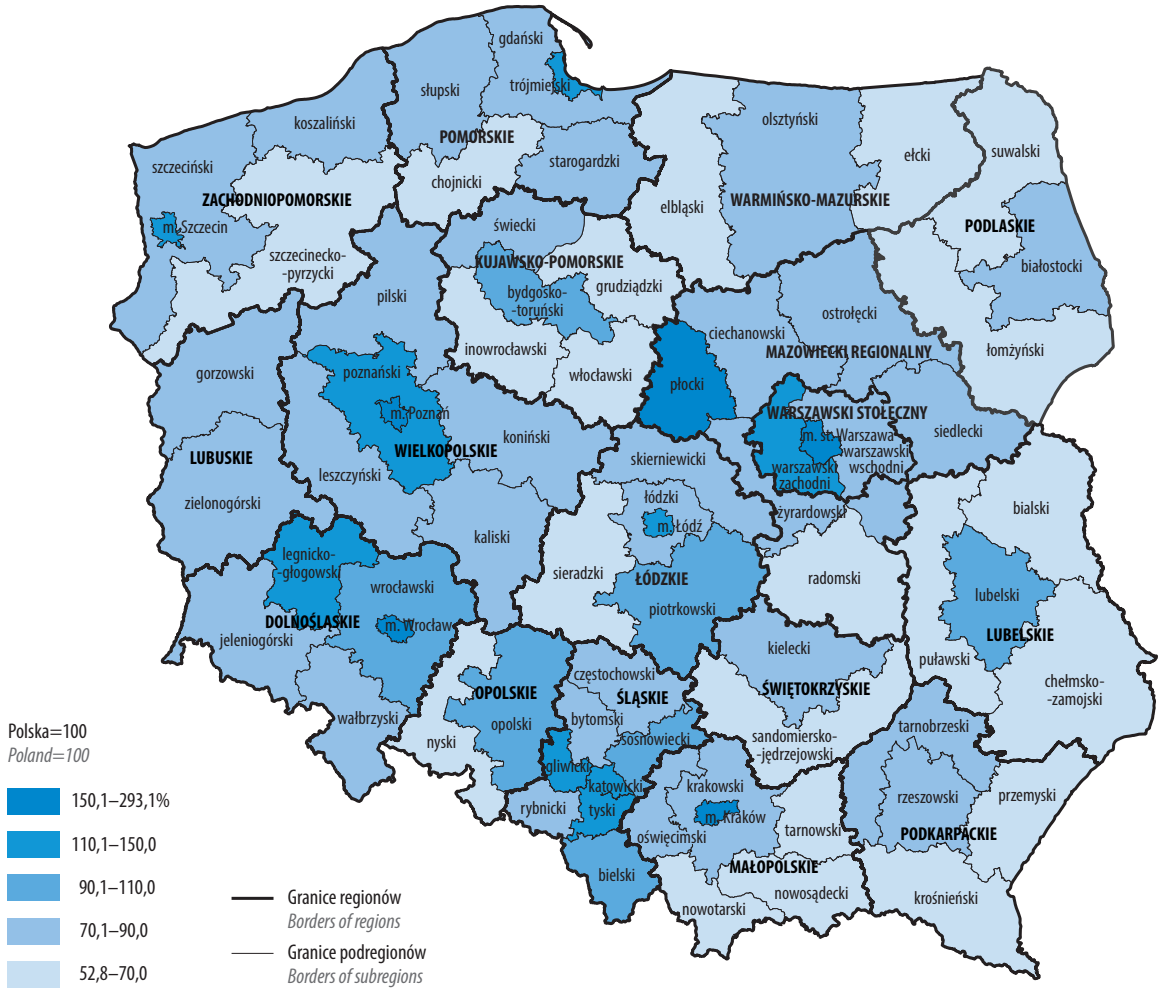

Poziom PKB na 1 mieszkańca w przekroju podregionów w latach 2014-2016 charakteryzował się znacznie większym zróżnicowaniem niż w przekroju regionów. Wskaźnik dyspersji[8] PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla Polski w 2016 roku wyniósł 35,0% (w 2014 roku – 34,5%, a w 2015 roku – 34,7%). Zaobserwowano również duże zróżnicowanie wskaźników dyspersji[8] PKB na 1 mieszkańca obliczonych na poziomie podregionów dla poszczególnych regionów. W 2016 roku największym zróżnicowaniem pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca charakteryzowały się podregiony w regionie warszawskim stołecznym – wskaźnik dyspersji[8] wyniósł 40,0% (w 2014 roku – 40,3%, a w 2015 roku – 39,1%), a najmniejszym zróżnicowaniem podregiony w regionie lubuskim – wskaźnik dyspersji[8] wyniósł 0,5% (w 2014 roku – 0,6%, a w 2015 roku – 0,3%).

[8] Patrz uwagi metodyczne – podstawowe pojęcia na str. 50

Level of GDP per capita in the years w 2014-2016 in the subregions' breakdown was characterised by a considerably greater diversity than in the regions breakdown. Indicator of dispersion[8] of GDP per capita calculated at the subregions' level for Poland amounted 35.0% in 2016 (in 2014 – 34.5%, and in 2015 – 34.7%). At the same time, considerable diversity of GDP per capita dispersion[8] indicators, calculated at the subregions' level for individual regions was noted. In 2016, subregions of Warszawski stołeczny region were characterised by the highest diversity, taking into account GDP per capita – dispersion[8] indicator amounted to 40.0% (in 2014 – 40.3%, and in 2015 – 39.1%), whereas subregions of Lubuskie region were characterised by the lowest diversity – indicator of dispersion[8] amounted to 0.5% (in 2014 – 0.6%, in 2015 – 0.3%).

[8] *See methodological notes – basic concepts on page 50*

Wykres 4. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (ceny bieżące)
Graph 4. Gross domestic product per capita by regions in 2016 (current prices)

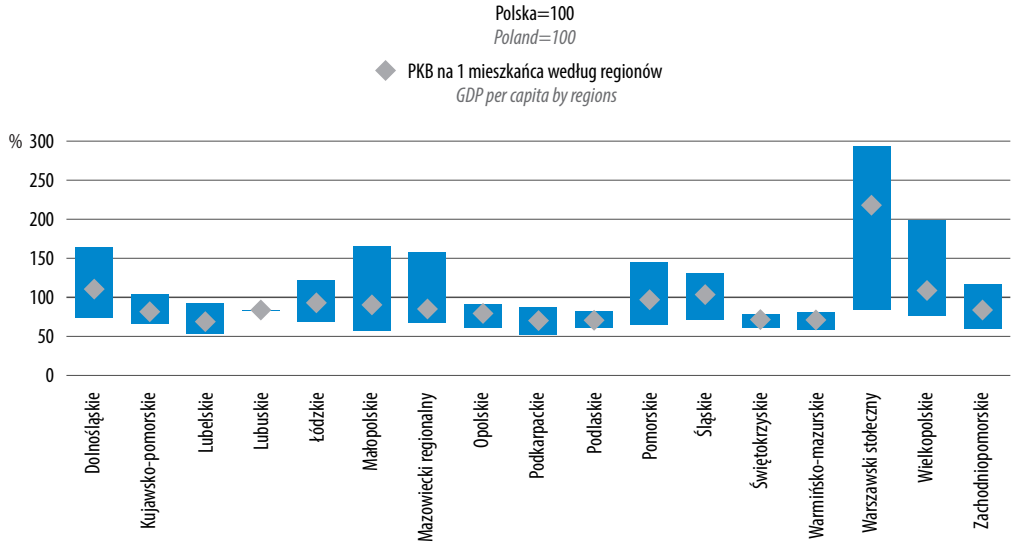

U w a g a. Słupki przedstawiają dla każdego regionu rozpiętość PKB na 1 mieszkańca w podregionach.
N o t e. Bars show spread of GDP per capita in subregions for each region.

W tablicy 3 zestawione zostały dane o PKB dla 6 miast – Kraków, Łódź, Poznań, Szczecin, Warszawa i Wrocław, będących podregionami (poziom NUTS 3 w podziale statystycznym Polski).

In the table 3 data on GDP are presented for the following 6 cities – Kraków, Łódź, Poznań, Szczecin, Warszawa and Wrocław, constituting subregions (NUTS 3 level in the statistical division of Poland).

Tablica 3. Produkt krajowy brutto w wybranych podregionach – miastach stanowiących jednostki NUTS 3 w 2016 r. (ceny bieżące)
Table 3. Gross domestic product in selected subregions – cities corresponding to the NUTS 3 level in 2016 (current prices)

Podregiony *Subregions*	Ogółem *Total*				Na 1 mieszkańca *Per capita*			
	w mln zł *in mln zl*	lokata *position*	w % ogółem *in % of total*	w % ogółem regionu *in % of region's total*	w zł *in zl*	lokata *position*	Polska=100 *Poland=100*	region=100 *region=100*
M. Wrocław	50863	5	2,7	32,6	79838	4	164,8	148,8
M. Łódź	41465	8	2,2	36,9	59347	13	122,5	131,3
M. Kraków	61265	2	3,3	41,4	80353	3	165,9	183,2
M. st. Warszawa	248242	1	13,3	78,3	141941	1	293,1	134,3
M. Poznań	52065	4	2,8	28,3	96138	2	198,5	181,9
M. Szczecin	23130	32	1,2	33,3	57054	14	117,8	140,6

Wartość dodana brutto według rodzajów działalności

Gross value added by kind of activity

W 2016 roku we wszystkich regionach wystąpił spadek udziału budownictwa w tworzeniu wartości dodanej brutto w porównaniu z 2015 rokiem, jak również w odniesieniu do 2014 roku.

In 2016, in all regions a decrease of share of construction in generation of gross value added was observed in comparison to 2015 as well as compared to 2014.

Wykres 5. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności i regionów w 2016 r. (ceny bieżące)
Graph 5. Structure of gross value added by kind of activity and regions in 2016 (current prices)

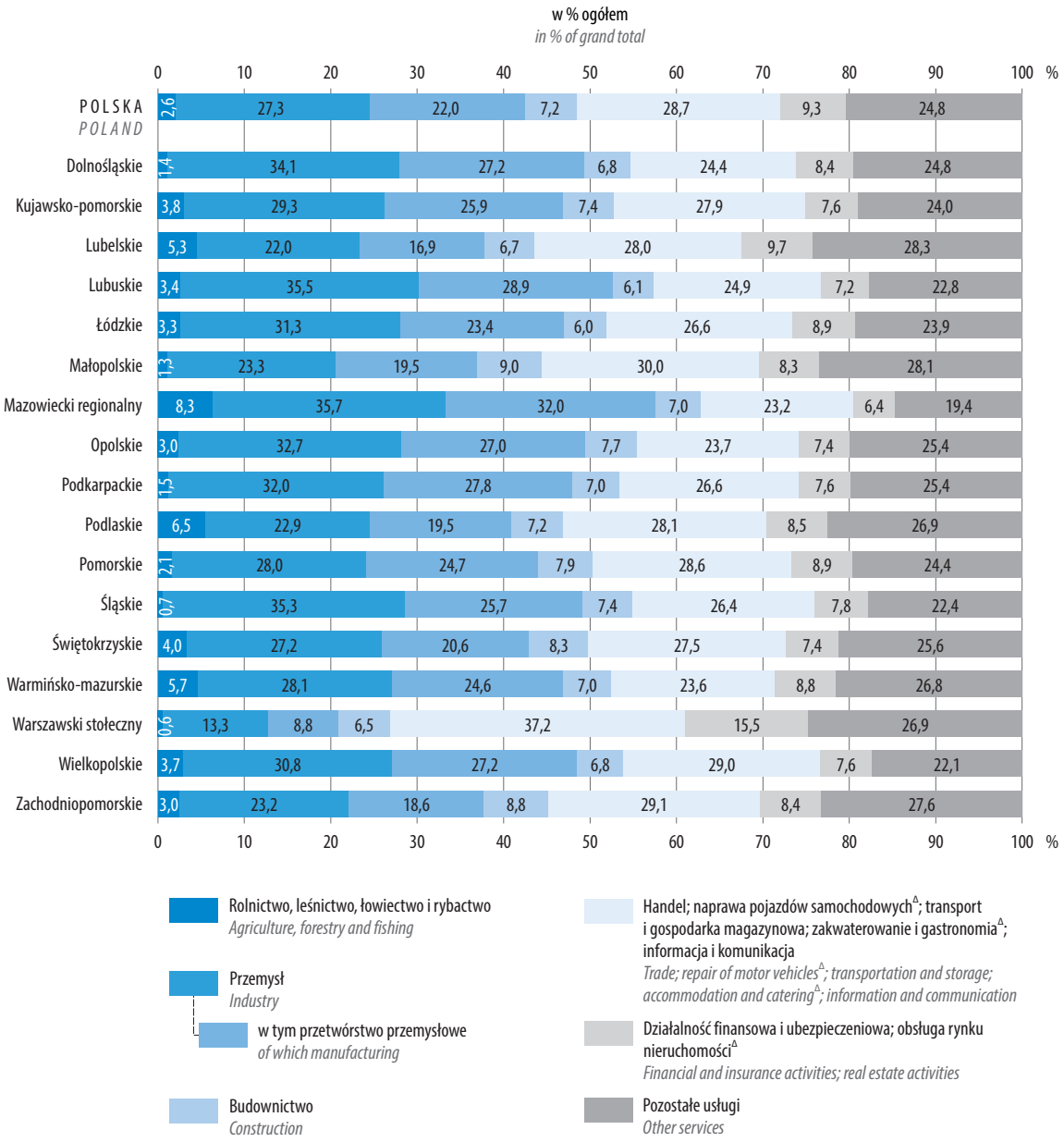

W 2016 roku 28,7% krajowej wartości dodanej brutto wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach, obejmujących **handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację** (podobnie jak w 2014 roku) oraz mniej o 0,1 p. proc. niż w 2015 roku. W poszczególnych regionach udział tych jednostek w generowaniu wartości dodanej brutto w 2016 roku kształtował się na poziomie od 23,2% w regionie mazowieckim regionalnym do 37,2% w regionie warszawskim stołecznym (w 2014 roku od 23,4% do 37,2% w tych samych regionach). W 2016 roku wyższym odsetkiem handlu; napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji niż przeciętna w kraju – oprócz regionu warszawskiego stołecznego – charakteryzowały się także regiony: małopolskie, zachodniopomorskie i wielkopolskie. Regiony o udziałach jednostek handlu; napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu wartości dodanej brutto przekraczających średnią krajową przedstawiono w poniższej tablicy:

In 2016, entities engaged in activities in the area of services, covering **trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication** generated 28.7% of the national gross value added (similarly as in 2014) and by 0.1 pp less than in 2015. In 2016, in the individual regions, the share of these entities in the generation of gross value added ranged between 23.2% in Mazowiecki regionalny region and 37.2% in Warszawski stołeczny region (in 2014 from 23.4% to 37.2% in the same regions). In 2016, the share of trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication higher than the national average, apart from Warszawski stołeczny region, was also noted in the following regions: Małopolskie, Zachodniopomorskie and Wielkopolskie. The regions with the shares of entities engaged in trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication in the generation of gross value added exceeding the national average are presented as follows:

Tablica 4. Udział handlu; napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu wartości dodanej brutto

Table 4. Share of trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication in the generation of gross value added

Regiony *Regions*	2014	2015	2016
	w % *in %*		
POLSKA *POLAND*	**28,7**	**28,8**	**28,7**
Warszawski stołeczny	37,2	37,7	37,2
Małopolskie	29,6	29,5	30,0
Zachodniopomorskie	29,2	28,9	29,1
Wielkopolskie	29,1	29,4	29,0

W przekroju regionów w porównaniu z 2015 rokiem w 10 regionach odnotowano spadek udziału jednostek prowadzących działalność w handlu; naprawach pojazdów samochodowych; transporcie i gospodarce magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii; informacji i komunikacji – od 0,1 p. proc. w regionach: lubuskim i świętokrzyskim do 0,6 p. proc. w regionach: mazowieckim regionalnym i warmińsko-mazurskim. Wzrost udziału omawianych jednostek wystąpił w 6 regionach – od 0,1 p. proc. w regionach: łódzkim i podlaskim do 0,8 p. proc. w regionie kujawsko-pomorskim. Natomiast w regionie pomorskim ich udział nie zmienił się. W porównaniu z 2014 rokiem w 8 regionach wystąpił spadek udziału omawianych jednostek – od 0,1 p. proc. w regionach: lubelskim, śląskim,

In the regions' breakdown, compared to 2015, a decrease of share of entities engaged in trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication was noted in 10 regions – from 0.1 pp in Lubuskie and Świętokrzyskie regions to 0.6 pp in the following regions: Mazowiecki regionalny and Warmińsko-mazurskie. An increase of share of discussed entities was noted in 6 regions – from 0.1 pp in Łódzkie and Podlaskie to 0.8 pp in Kujawsko-pomorskie region. Whereas in Pomorskie region their share did not change. Compared to 2014 a decrease of shares of discussed entities was recorded in 8 regions – from 0.1 pp in the following regions: Lubelskie, Śląskie, Wielkopolskie and Zachodniopomorskie to 0.5pp in Pomorskie and Warmińsko-

wielkopolskim i zachodniopomorskim do 0,5 p. proc. w regionach: pomorskim i warmińsko-mazurskim. Wzrost udziału omawianych jednostek odnotowano w 7 regionach – od 0,1 p. proc. w regionach: łódzkim i opolskim do 1,1 p. proc. w regionie kujawsko-pomorskim. Natomiast w pozostałych 2 regionach: świętokrzyskim i warszawskim stołecznym udział tych jednostek pozostał bez zmian.

–mazurskie. An increase of share of the entities in question was noted in 7 regions – from 0.1 pp in Łódzkie and Opolskie to 1.1 pp in Kujawsko-pomorskie region. Whereas in the 2 remaining regions: Świętokrzyskie and Warszawski stołeczny the share of these entities did not change.

Wykres 6. Zmiany udziału handlu; napraw pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.

Graph 6. Changes of share of trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014

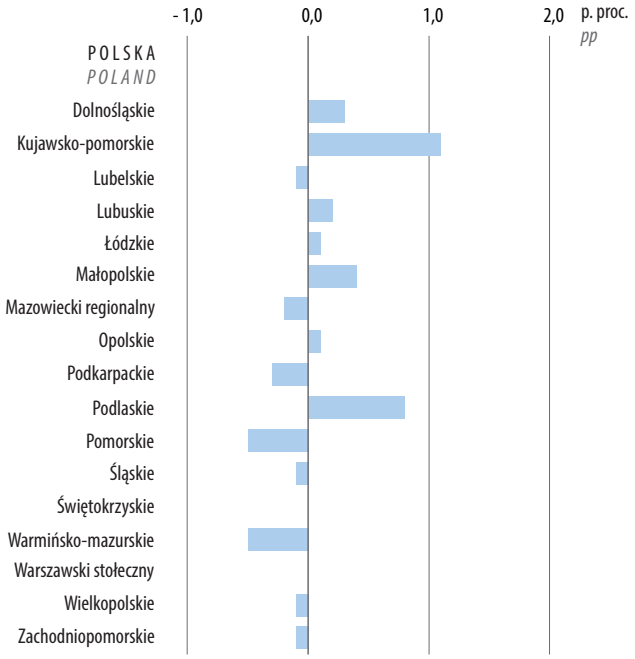

W 2016 roku jednostki prowadzące działalność w **przemyśle** wytworzyły 27,3% krajowej wartości dodanej brutto. W porównaniu z 2015 rokiem odnotowano wzrost udziału przemysłu w generowaniu wartości dodanej brutto o 0,1 p. proc., a w stosunku do 2014 roku o 0,8 p. proc. W przekroju regionów w 2016 roku zaobserwowano znaczne zróżnicowanie udziału przemysłu – od 13,3% w regionie warszawskim stołecznym do 35,7% w regionie mazowieckim regionalnym (w 2014 roku od 13,4% w regionie warszawskim stołecznym do 34,5% w regionie śląskim).

In 2016, entities engaged in **industry** generated 27.3% of the national gross value added. The share of industry in the generation of gross value added rose by 0.1 pp in comparison with 2015 and by 0.8 pp in comparison with 2014. In the regions' breakdown, in 2016, a significant variation of the shares of industry was observed – from 13.3% in Warszawski stołeczny region to 35.7% in Mazowiecki regionalny region (in 2014 from 13.4% in Warszawski stołeczny region to 34.5% in Śląskie region).

W poniższej tablicy zestawiono regiony, w których udział jednostek przemysłowych w tworzeniu wartości dodanej brutto przewyższał przeciętną w kraju:

The regions with the shares of industrial entities in the generation of gross value added exceeding the national average are presented in the table below:

Tablica 5. Udział przemysłu w tworzeniu wartości dodanej brutto
Table 5. Share of industry in the generation of gross value added

Regiony *Regions*	2014	2015	2016
	w % *in %*		
POLSKA *POLAND*	**26,5**	**27,2**	**27,3**
Mazowiecki regionalny	33,3	34,5	35,7
Lubuskie	34,4	35,0	35,5
Śląskie	34,5	34,9	35,3
Dolnośląskie	34,4	34,7	34,1
Opolskie	32,2	32,9	32,7
Podkarpackie	30,1	31,1	32,0
Łódzkie	30,5	31,6	31,3
Wielkopolskie	29,2	30,2	30,8
Kujawsko-pomorskie	28,6	29,8	29,3
Warmińsko-mazurskie	26,4	27,4	28,1
Pomorskie	25,6	27,1	28,0

W porównaniu z 2015 rokiem w 9 regionach odnotowano wzrost udziału jednostek przemysłowych – od 0,1 p. proc. w regionie podlaskim do 1,2 p. proc. w regionie mazowieckim regionalnym. Spadek udziału omawianych jednostek wystąpił w 6 regionach – od 0,2 p. proc. w regionach: lubelskim i opolskim do 0,6 p. proc. w regionie dolnośląskim. Natomiast w 2 regionach: małopolskim i świętokrzyskim ich udział nie zmienił się. W porównaniu z 2014 rokiem wzrost udziału przemysłu odnotowano w 15 regionach – od 0,5 p. proc. w regionie opolskim do 2,4 p. proc. w regionach: mazowieckim regionalnym i pomorskim. Spadek udziału omawianych jednostek wystąpił w 2 regionach – warszawskim stołecznym i dolnośląskim (odpowiednio o 0,1 i 0,3 p. proc.).

In comparison with 2015, an increase in the share of industry was recorded in 9 regions – from 0.1 pp in Podlaskie to 1.2 pp in Mazowiecki regionalny. A decrease of discussed entities was noted in 6 regions – from 0.2 pp in Lubelskie and Opolskie regions to 0.6 pp in Dolnośląskie region. Whereas in 2 regions: Małopolskie and Świętokrzyskie their share remained the same. In comparison with 2014, an increase of the share of industry was noted in 15 regions – from 0.5 pp in Opolskie to 2.4 pp in Mazowiecki regionalny and Pomorskie regions. A decrease of discussed entities' share was noted in 2 regions – Warszawski stołeczny and Dolnośląskie (by 0.1 pp and 0.3 pp respectively).

Wykres 7. Zmiany udziału przemysłu w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.
Graph 7. Changes of share of industry in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014

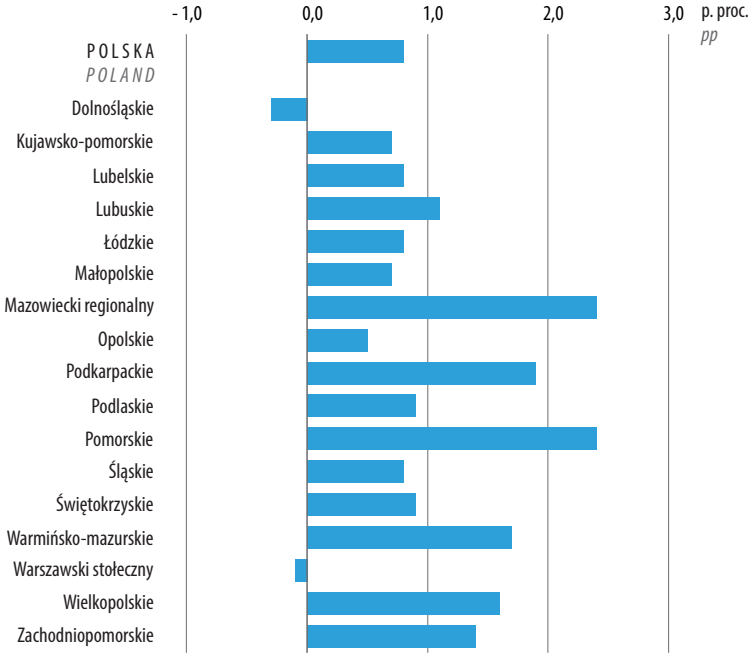

W 2016 roku jednostki prowadzące działalność w zakresie **pozostałych usług** (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) wypracowały 24,8% krajowej wartości dodanej brutto – mniej o 0,1 p. proc. niż w 2015 roku oraz więcej o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2014 rokiem. Największy udział pozostałych usług w 2016 roku charakteryzował region lubelski – 28,3%, a najmniejszy region mazowiecki regionalny – 19,4% (w 2014 roku od 27,9% do 19,9% w tych samych regionach).

In 2016, entities engaged in **other services** (including public administration and defence; compulsory social security) generated 24.8% of the national gross value added – that was less by 0.1 pp as compared to 2015 and by 0.1 pp more as compared to 2014. In 2016, Lubelskie region was characterised by the highest share of other services – 28.3%, while Mazowiecki regionalny region was marked by the smallest share – 19.4% (in 2014 from 27.9% to 19.9% in the same regions).

Poniższa tablica przedstawia regiony, w których udział pozostałych usług w tworzeniu wartości dodanej brutto przekraczał średnią krajową:

The regions with the shares of other services in the generation of gross value added exceeding the national average are presented in the table below:

Tablica 6. Udział pozostałych usług w tworzeniu wartości dodanej brutto
Table 6. Share of other services in the generation of gross value added

Regiony *Regions*	2014	2015	2016
	w % *in %*		
POLSKA *POLAND*	**24,7**	**24,9**	**24,8**
Lubelskie	27,9	28,4	28,3
Małopolskie	27,7	28,1	28,1
Zachodniopomorskie	27,8	27,4	27,6
Warszawski stołeczny	26,2	27,1	26,9
Podlaskie	26,6	26,8	26,9
Warmińsko-mazurskie	27,1	27,1	26,8
Świętokrzyskie	25,4	25,3	25,6
Opolskie	25,2	25,2	25,4
Podkarpackie	25,3	25,2	25,4

W przekroju regionów w porównaniu z 2015 rokiem w 9 regionach odnotowano spadek udziału jednostek prowadzących działalność w zakresie pozostałych usług – od 0,1 p. proc. w regionach: lubelskim, mazowieckim regionalnym, śląskim i wielkopolskim do 0,3 p. proc. w regionach: kujawsko-pomorskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim. W 7 regionach wystąpił wzrost udziału omawianych jednostek – od 0,1 p. proc w regionach: łódzkim i podlaskim do 0,3 p. proc. w regionie świętokrzyskim. Natomiast w regionie małopolskim udział tych jednostek pozostał bez zmian. W porównaniu z 2014 rokiem w 9 regionach odnotowano wzrost udziału jednostek prowadzących działalność w zakresie pozostałych usług – od 0,1 p. proc. w regionie podkarpackim do 0,7 p. proc. w regionie warszawskim stołecznym. Spadek udziału tych jednostek wystąpił w 8 regionach – od 0,1 p. proc. w regionie śląskim do 0,6 p. proc. w regionie pomorskim.

In the regions' breakdown, in comparison with 2015, a decrease in the share of entities conducting activity in the field of other services was noted in 9 regions – from 0.1 pp in the following regions: Lubelskie, Mazowiecki regionalny, Śląskie and Wielkopolskie to 0.3 pp in Kujawsko-pomorskie, Pomorskie and Warmińsko-mazurskie regions. In 7 regions an increase of share of discussed entities was noted – from 0.1 pp in Łódzkie and Podlaskie regions to 0.3 pp in Świętokrzyskie. Whereas in Małopolskie region their share remained unchanged. In comparison with 2014, in 9 regions an increase of shares of entities conducting activity in other services was noted – from 0.1 pp in Podkarpackie to 0.7 pp in Warszawski stołeczny. A decrease of these entities' share was recorded in 8 regions – from 0.1 pp in Śląskie region to 0.6 pp in Pomorskie region.

Wykres 8. Zmiany udziału pozostałych usług w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.
Graph 8. Changes of share of other services in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014

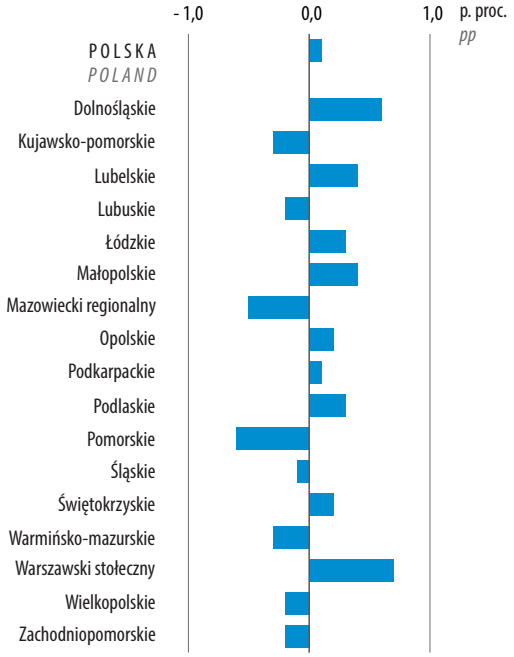

Jednostki prowadzące **działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości** w 2016 roku wypracowały 9,3% krajowej wartości dodanej brutto – więcej o 0,5 p. proc. niż w 2015 roku oraz mniej o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2014 rokiem. W poszczególnych regionach udział jednostek prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości w tworzeniu wartości dodanej brutto w 2016 roku kształtował się na poziomie od 6,4% w regionie mazowieckim regionalnym do 15,5% w regionie warszawskim stołecznym (w 2014 roku od 6,8% do 15,3% w tych samych regionach). W 2016 roku udział omawianych jednostek w tworzeniu wartości dodanej brutto przekraczający średnią krajową odnotowano w dwóch regionach: warszawskim stołecznym i lubelskim.

W porównaniu z 2015 rokiem w 14 regionach wystąpił wzrost udziału jednostek prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości – od 0,1 p. proc. w regionach: małopolskim, opolskim, podkarpackim i świętokrzyskim do 1,8 p. proc. w regionie warszawskim stołecznym. Natomiast w pozostałych 3 regionach: lubuskim, mazowieckim regionalnym i podlaskim ich udział nie zmienił się. W porównaniu z 2014 rokiem w 14 regionach wystąpił spadek udziału omawianych jednostek – od 0,1 p. proc. w regionach: dolnośląskim i łódzkim do 0,7 p. proc. w regionie podlaskim.

In 2016, entities engaged in **financial and insurance activities; real estate activities** generated 9.3% of the national gross value added – by 0.5 pp more than in 2015 and by 0.2 pp less in comparison with 2014. In the individual regions, the share of entities acting in the field of financial and insurance activities; real estate activities in the generation of gross value added in 2016 ranged between 6.4% in Mazowiecki regionalny and 15.5% in Warszawski stołeczny (in 2014 from 6.8% to 15.3% in the same regions). In 2016, the share of discussed entities in the generation of gross value added exceeding national average was noted in two regions: Warszawski stołeczny and Lubelskie.

In comparison to 2015, an increase in the share of financial and insurance activities; real estate activities entities was observed in 14 regions – from 0.1 pp in Małopolskie, Opolskie, Podkarpackie and Świętokrzyskie regions to 1.8 pp in Warszawski stołeczny region. Whereas in the 3 remaining regions: Lubuskie, Mazowiecki regionalny and Podlaskie their share did not change. Compared to 2014, in 14 regions a decrease of shares of discussed entities was noted – from 0.1 pp in Dolnośląskie and Łódzkie to 0.7 pp in Podlaskie region.

Wzrost udziału tych jednostek wystąpił w 2 regionach: warmińsko-mazurskim i warszawskim stołecznym (odpowiednio o 0,1 i 0,2 p. proc.). Natomiast w regionie śląskim ich udział nie zmienił się.

An increase of these entities' shares was recorded in 2 regions: Warmińsko-mazurskie and Warszawski stołeczny (by 0.1 pp and 0.2 pp respectively). Whereas in Śląskie region their share did not change.

Wykres 9. Zmiany udziału działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.

Graph 9. Changes of share of financial and insurance activities; real estate activities in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014

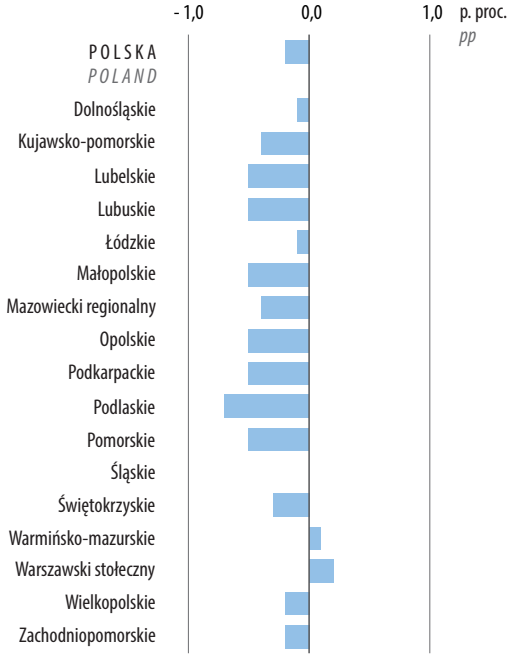

Jednostki prowadzące działalność w **budownictwie** w 2016 roku wytworzyły 7,2% krajowej wartości dodanej brutto – mniej o 0,7 p. proc. niż w 2015 roku oraz o 0,6 p. proc. w porównaniu z 2014 rokiem. W przekroju regionów w 2016 roku udział jednostek budowlanych w generowaniu wartości dodanej brutto kształtował się na poziomie od 6,0% w regionie łódzkim do 9,0% w regionie małopolskim (w 2014 roku od 6,5% w regionie lubuskim do 9,9% w regionie małopolskim).

In 2016, entities active in **construction** generated 7.2% of the national gross value added – by 0.7 pp less compared to 2015 and by 0.6 pp less compared to 2014. In the regions' breakdown in 2016, the share of units engaged in construction in the generation of gross value added ranged from 6.0% in Łódzkie region to 9.0% in Małopolskie region (in 2014 from 6.5% in Lubuskie region to 9.9% in Małopolskie region).

Regiony o udziałach jednostek budowlanych w tworzeniu wartości dodanej brutto przekraczających średnią krajową zestawiono w poniższej tablicy:

The regions with the shares of construction in the generation of gross value added exceeding the national average are presented as follows:

Tablica 7. Udział budownictwa w tworzeniu wartości dodanej brutto
Table 7. Share of construction in the generation of gross value added

Regiony *Regions*	2014	2015	2016
	w % *in %*		
POLSKA *POLAND*	**7,8**	**7,9**	**7,2**
Małopolskie	9,9	9,8	9,0
Zachodniopomorskie	9,3	9,7	8,8
Świętokrzyskie	9,0	9,0	8,3
Pomorskie	8,5	8,8	7,9
Opolskie	7,9	8,2	7,7
Śląskie	8,0	8,1	7,4
Kujawsko-pomorskie	7,9	8,0	7,4

W porównaniu z 2015 rokiem we wszystkich regionach odnotowano spadek udziału budownictwa – od 0,5 p. proc. w regionach: lubelskim, lubuskim i opolskim do 0,9 p. proc. w regionach: pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. W porównaniu z 2014 rokiem również wystąpił spadek udziału jednostek budowlanych we wszystkich regionach – od 0,2 p. proc. w regionie opolskim do 0,9 p. proc. w regionach: małopolskim i podkarpackim.

In comparison to 2015, in all regions a decrease of construction share was recorded – from 0.5 pp in regions: Lubelskie, Lubuskie and Opolskie to 0.9 pp in regions: Pomorskie, Wielkopolskie and Zachodniopomorskie. In comparison to 2014 a decrease of construction entities' share was noted also in all regions – from 0.2 pp in Opolskie region to 0.9 pp in Małopolskie and Podkarpackie regions.

Wykres 10. Zmiany udziału budownictwa w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.
Graph 10. Changes of share of construction in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014

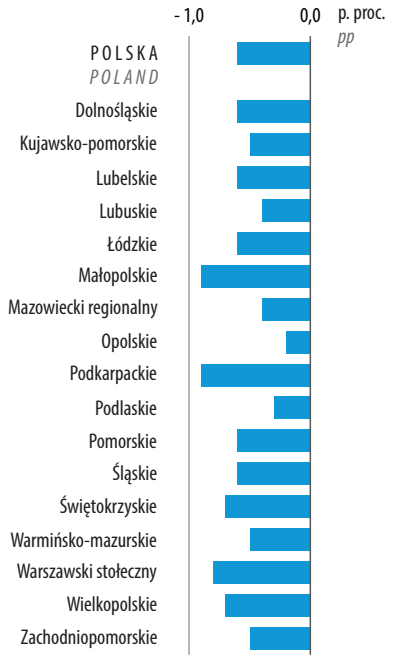

Udział **rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa** w generowaniu krajowej wartości dodanej brutto w 2016 roku wyniósł 2,6% – więcej o 0,2 p. proc. niż w 2015 roku oraz mniej o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2014 rokiem. W poszczególnych regionach udziały jednostek prowadzących działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie były w 2016 roku znacznie zróżnicowane – od 0,6% w regionie warszawskim stołecznym do 8,3% w regionie mazowieckim regionalnym (w 2014 roku od 0,7% w regionach: śląskim i warszawskim stołecznym do 9,1% w regionie mazowieckim regionalnym). W poniższej tablicy zestawiono regiony, w których udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto przewyższał średnią krajową:

In 2016, the share of **agriculture, forestry and fishing** in the generation of the national gross value added amounted to 2.6% – by 0.2 pp more than in 2015 and by 0.2 pp less as compared to 2014. In 2016, in the individual regions, the shares of entities conducting activity in the range of agriculture, forestry and fishing were significantly differentiated – from 0.6% in Warszawski stołeczny region to 8.3% in Mazowiecki regionalny region (in 2014 from 0.7% in Śląskie and Warszawski stołeczny regions to 9.1% in Mazowiecki regionalny region). The regions with the share of agriculture, forestry and fishing in the generation of gross value added exceeding the national average are presented in the table below:

Tablica 8. Udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto
Table 8. Share of agriculture, forestry and fishing in the generation of gross value added

Regiony *Regions*	2014	2015	2016
	w % *in %*		
POLSKA *POLAND*	**2,8**	**2,4**	**2,6**
Mazowiecki regionalny	9,1	8,0	8,3
Podlaskie	7,4	6,0	6,5
Warmińsko-mazurskie	6,1	5,4	5,7
Lubelskie	5,3	4,4	5,3
Świętokrzyskie	4,1	3,6	4,0
Kujawsko-pomorskie	4,5	3,4	3,8
Wielkopolskie	4,1	3,4	3,7
Lubuskie	3,8	3,3	3,4
Łódzkie	3,9	2,9	3,3
Zachodniopomorskie	3,3	3,1	3,0
Opolskie	3,3	2,5	3,0

W porównaniu z 2015 rokiem w 15 regionach wystąpił wzrost udziału jednostek prowadzących działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – od 0,1 p. proc. w regionach: lubuskim, podkarpackim, pomorskim i śląskim do 0,9 p. proc. w regionie lubelskim. Spadek udziału tych jednostek wystąpił w regionie zachodniopomorskim o 0,1 p. proc. Natomiast w regionie warszawskim stołecznym ich udział nie zmienił się. W porównaniu z 2014 rokiem spadek udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa wystąpił w 14 regionach – od 0,1 p. proc. w regionach: małopolskim, świętokrzyskim i warszawskim stołecznym do 0,9 p. proc. w regionie podlaskim. Natomiast w pozostałych 3 regionach: dolnośląskim, lubelskim i śląskim udział tych jednostek pozostał bez zmian.

In comparison with 2015, an increase of the share of entities conducting activity in the field of agriculture, forestry and fishing was recorded in 15 regions – from 0.1 pp in Lubuskie, Podkarpackie, Pomorskie and Śląskie regions to 0.9 pp in Lubelskie region. A decrease of shares of these entities was noted in Zachodniopomorskie region by 0.1 pp. Whereas in region Waszawski stołeczny their share did not change. In comparison with 2014, a decrease of share of agriculture, forestry and fishing was observed in 14 regions – from 0.1 pp in Małopolskie, Świętokrzyskie and Warszawski stołeczny regions to 0.9 pp in Podlaskie region. Whereas in the 3 remaining regions: Dolnośląskie, Lubelskie and Śląskie share of these entities did not change.

Wykres 11. Zmiany udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto regionów w 2016 r. w porównaniu z 2014 r.

Graph 11. Changes of share of agriculture, forestry and fishing in generating regions' gross value added in 2016 in comparison with 2014

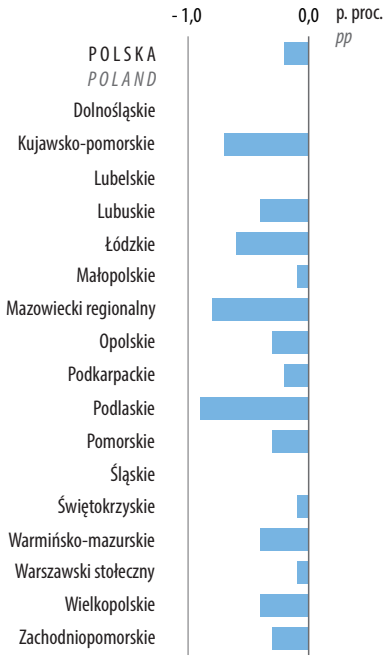

Dochody gospodarstw domowych

Income of households

Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w 2016 roku wyniosły 1121369 mln zł i były wyższe w porównaniu z 2015 rokiem o 5,4% oraz w odniesieniu do 2014 roku o 8,1%. Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w 2016 roku wzrosły o 6,0% w porównaniu z 2015 rokiem (w 2015 roku o 3,5% w porównaniu z 2014 rokiem). W przekroju regionów realny wzrost dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w porównaniu z 2015 rokiem odnotowano we wszystkich regionach – od 4,1% w regionie śląskim do 9,2% w regionie podlaskim (w 2015 roku w porównaniu z 2014 rokiem – od 2,5% w regionie lubelskim do 5,3% w regionie mazowieckim regionalnym).

Gross nominal disposable income in the households sector in 2016 amounted to 1121369 mln zl and went up by 5.4% in comparison with 2015 and by 8.1% compared to 2014. Gross real disposable income in the households sector in 2016 increased by 6.0% in comparison with 2015 (in 2015 compared to 2014 by 3.5%). In the regions' breakdown a real growth of gross disposable income in the households sector in comparison to 2015 was noted in all regions – from 4.1% in Śląskie region to 9.2% in Podlaskie region (in 2015 compared to 2014 – from 2.5% in Lubelskie region to 5.3% in Mazowiecki regionalny region).

Wykres 12. Porównanie nominalnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych oraz ludności w przekroju regionów w 2016 r.

Graph 12. Comparison between gross nominal disposable income in the households sector and population in regions' breakdown in 2016

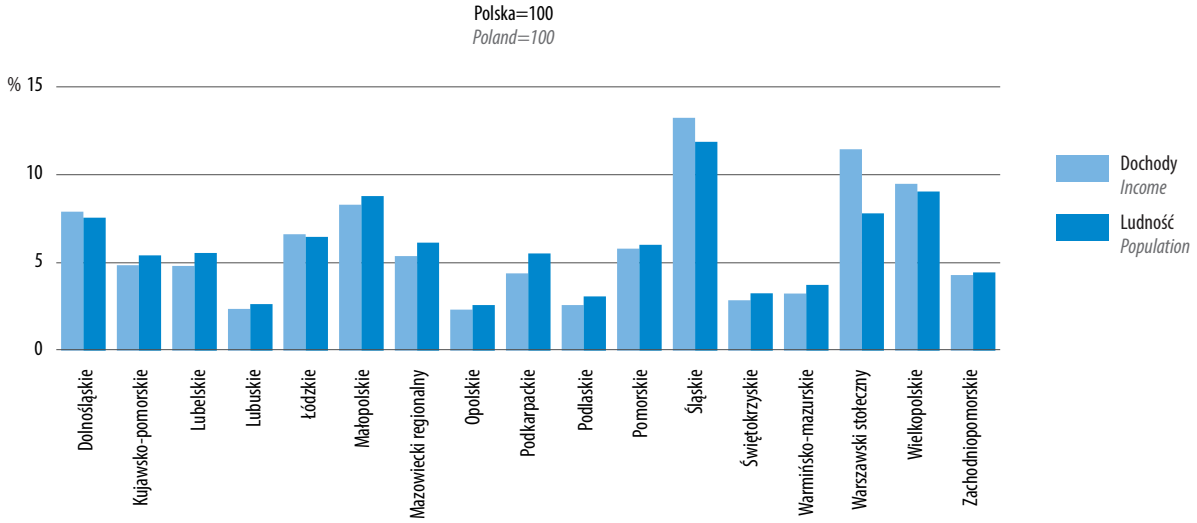

W latach 2014-2016 największe udziały w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych miały regiony: śląski i warszawski stołeczny – w 2016 roku odpowiednio 13,2% i 11,5% (w 2015 roku – podobnie jak w 2014 roku – 13,5% i 11,5%). Łącznie ich udział w 2016 roku wyniósł 24,7% dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych w kraju (w 2015 roku – podobnie jak w 2014 roku – 25,0%). W grupie regionów o największych udziałach w kraju pod względem wielkości dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych były także regiony: wielkopolski, małopolski i dolnośląski. W 2016 roku wymienione pięć regionów uzyskało razem 50,4% krajowej wielkości

In the years 2014-2016, Śląskie and Warszawski stołeczny regions had the largest shares in the gross disposable income of households – in 2016 – 13.2% and 11.5% respectively (in 2015 – similarly as in 2014 – 13.5% and 11.5%). In 2016, their share jointly amounted to 24.7% of the national value of gross disposable income of households (in 2015 – similarly as in 2014 – 25.0%). In the group of regions with the largest shares as regards scale of gross disposable income of households, there were also the following regions: Wielkopolskie, Małopolskie and Dolnośląskie. Jointly, above-mentioned five regions in 2016 achieved 50.4% of the national value of gross disposable income of households

dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (w 2014 roku – 50,6%, a w 2015 roku – 50,7%), skupiając na swoim terenie 45,1% ludności kraju (w 2014 roku – 44,9%, a w 2015 roku – 45,0%).

W omawianym okresie stała była również grupa regionów o najniższych udziałach (poniżej 4%) w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych w kraju – były to regiony: opolski, lubuski, podlaski, świętokrzyski i warmińsko-mazurski. Ich łączny udział w 2016 roku wyniósł 13,4% krajowej wielkości dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (w 2015 roku – podobnie jak w 2014 roku – 13,3%). Na terenie tych regionów w 2016 roku mieszkało 15,3% ludności kraju (w 2015 roku – podobnie jak w 2014 roku – 15,4%).

Podstawowym elementem kształtującym dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych są dochody pierwotne brutto. Ich udział w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (łącznie z podatkami od dochodów i majątku oraz składkami na ubezpieczenia społeczne) w 2016 roku w kraju wyniósł 79,8% (w 2014 roku – 80,8%, a w 2015 roku – 80,4%). W poszczególnych regionach w 2016 roku udziały te kształtowały się na poziomie od 75,9% w regionie śląskim do 85,3% w regionie warszawskim stołecznym (w 2014 roku – od 77,0% do 85,7%, a w 2015 roku – od 76,5% do 85,3% w tych samych regionach). Udziały powyżej przeciętnej odnotowano – oprócz regionu warszawskiego stołecznego – także w regionach: dolnośląskim, mazowieckim regionalnym, pomorskim i wielkopolskim (odpowiednio 80,5%, 81,8%, 80,7% i 81,7%).

(in 2014 – 50.6%, and in 2015 – 50.7%), concentrating 45.1% of the country's population within their territories (in 2014 – 44.9%, and in 2015 – 45.0%).

In the period under discussion, the group of regions with the smallest shares in the national value of gross disposable income of households (below 4%) was also constant – there were the following regions: Opolskie, Lubuskie, Podlaskie, Świętokrzyskie and Warmińsko-Mazurskie. Their total share in 2016 amounted to 13.4% of the national value of gross disposable income of households (in 2015 – similarly as in 2014 – 13.3%). In 2016, 15.3% of the country's population lived on the territory of above-mentioned regions (in 2015 – similarly as in 2014 – 15.4%).

Gross primary income is a main component creating gross disposable income of households. Their share in gross disposable income of households (jointly with current taxes on income, wealth, etc. as well as social contributions) in 2016 amounted to 79.8% at the national level (in 2014 – 80.8%, and in 2015 – 80.4 %). The shares in individual regions in 2016, varied between 75.9% in Śląskie region to 85.3% in the Warszawski stołeczny region (in 2014 – from 77.0% to 85.7%, and in 2015 – from 76.5% to 85.3% in the same regions). Apart from Warszawski stołeczny region, the shares above the national average were also recorded in the following regions: Dolnośląskie, Mazowiecki regionalny, Pomorskie and Wielkopolskie (80.5%, 81.8%, 80.7% and 81.7% respectively).

Wykres 13. Struktura nominalnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych według regionów w 2016 r.

Graph 13. Structure of gross nominal disposable income in the households sector by regions in 2016

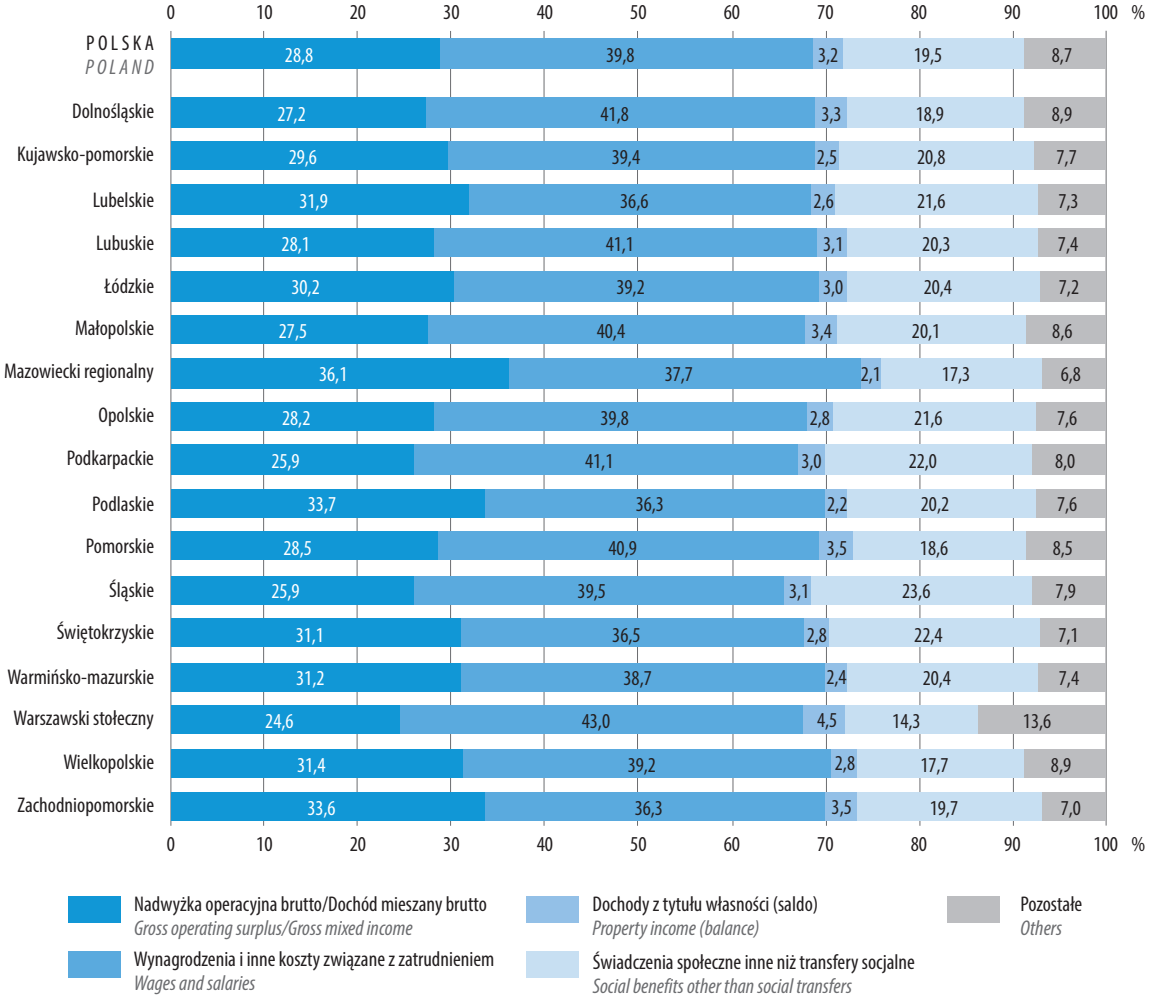

Relacja wynagrodzeń i innych dochodów związanych z pracą najemną (łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne płaconymi przez pracowników) do dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (łącznie z podatkami od dochodów i majątku oraz składkami na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w 2016 roku (podobnie jak w 2014 i 2015 roku) w kraju 39,8%. W przekroju regionów relacja ta kształtowała się na poziomie od 36,3% w regionach: podlaskim i zachodniopomorskim do 43,0% w regionie warszawskim stołecznym (w 2014 roku – od 36,3% w regionie zachodniopomorskim do 43,4% w regionie warszawskim stołecznym, a w 2015 roku – od 36,2% do 43,0% w tych samych regionach co w roku 2014).

In 2016, relation of wages and salaries as well as other income connected with hired work (jointly with employees' social contributions) to gross disposable income of households (jointly with current taxes on income, wealth, etc. as well as social contributions) amounted to 39.8% at the national level (similarly as in 2014 and 2015). In the breakdown by regions, this relation ranged from 36.3% in Podlaskie and Zachodniopomorskie regions to 43.0% in Warszawski stołeczny region (in 2014 – from 36.3% in Zachodniopomorskie region to 43.4% in Warszawski stołeczny region, and in 2015 – from 36.2% to 43.0% in the same regions as in 2014).

Znaczącym składnikiem dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych są świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych oraz świadczenia z pomocy społecznej). Udział świadczeń społecznych w dochodach do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (łącznie z podatkami od dochodów i majątku oraz składkami na ubezpieczenie społeczne) w 2016 roku w kraju wyniósł 19,5% (w 2014 roku – 18,4%, a w 2015 roku – 18,6%). W poszczególnych regionach udział ten wyniósł od 14,3% w regionie warszawskim stołecznym do 23,6% w regionie śląskim (w 2014 roku – od 13,8% do 22,4%, a w 2015 roku – od 13,9% do 22,7%, w tych samych regionach).

Relacja podatków od dochodów i majątku do dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych (obliczanymi łącznie z tymi podatkami oraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne) – przedstawiająca obciążenia dochodów gospodarstw domowych na rzecz sektora instytucji rządowych i samorządowych – wyniosła w 2016 roku (podobnie jak w 2014 roku) w kraju 6,2% (w 2015 roku – 6,1%). W przekroju regionów zróżnicowanie obciążeń dochodów gospodarstw domowych kształtowało się od 4,6% w regionie lubelskim do 10,9% w regionie mazowieckim regionalnym (w 2014 roku – od 4,6% do 11,2% w tych samych regionach, a w 2015 roku – od 4,6% w regionie świętokrzyskim do 10,8% w regionie mazowieckim regionalnym).

Nominalne dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w 2016 roku w kraju wyniosły 29182 zł – w porównaniu z 2015 rokiem wzrosły o 5,5%, a w odniesieniu do 2014 roku o 8,3%. W ujęciu realnym dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w 2016 roku były wyższe w porównaniu z 2015 rokiem o 6,1% (w 2015 roku o 3,6% wyższe niż w 2014 roku). W porównaniu z 2015 rokiem we wszystkich regionach realne dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca były wyższe – od 4,4% w regionie śląskim do 9,4% w regionie podlaskim. W 2015 roku w porównaniu z 2014 rokiem wzrost realnych dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca odnotowano również we wszystkich regionach – od 2,2% w regionie warszawskim stołecznym do 5,6% w regionie mazowieckim regionalnym.

Social benefits other than social transfers in kind (social security benefits and social assistance benefits) are significant element of gross disposable income of households. The share of social benefits in gross disposable income of households (jointly with current taxes on income, wealth, etc. as well social contributions) in 2016 amounted to 19.5% at the national level (in 2014 – 18.4%, and in 2015 – 18.6%). In the individual regions this share varied from 14.3% in Warszawski stołeczny region to 23.6% in Śląskie region (in 2014 – from 13.8% to 22.4%, and in 2015 – from 13.9% to 22.7%, in the same regions).

The relation between current taxes on income, wealth, etc. and gross disposable income of households (calculated jointly with these taxes as well as social security contributions) – illustrating encumbrances of households' income in favour of general government sector – in 2016 (similarly as in 2014) amounted to 6.2% at the national level (in 2015 – 6.1%). In the regions' breakdown the differentiation of encumbrances of households income varied from 4.6% in Lubelskie region to 10.9% in Mazowiecki regionalny region (in 2014 – from 4.6% to 11.2% in the same regions, and in 2015 – from 4.6% in Świętokrzyskie region to 10.8% in Mazowiecki regionalny region).

In 2016, **gross nominal disposable income of households per capita** in Poland amounted to 29182 zl – in comparison with 2015 went up by 5.5%, and in comparison with 2014 went up by 8.3%. In real terms gross disposable income of households per capita in 2016 increased by 6.1% compared to 2015 (in 2015 by 3.6% higher than in 2014). In comparison with 2015, in all regions real gross disposable income of households per capita were higher – from 4.4% in Śląskie region to 9.4% in Podlaskie region. In 2015, compared to 2014, growth of real disposable income of households per capita was also observed in all regions – from 2.2% in Warszawski stołeczny region to 5.6% in Mazowiecki regionalny region.

Mapa 4. Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (w tys. zł, Polska=100)

Map 4. Gross nominal disposable income in the households sector per capita by regions in 2016 (in thous. zl, Poland=100)

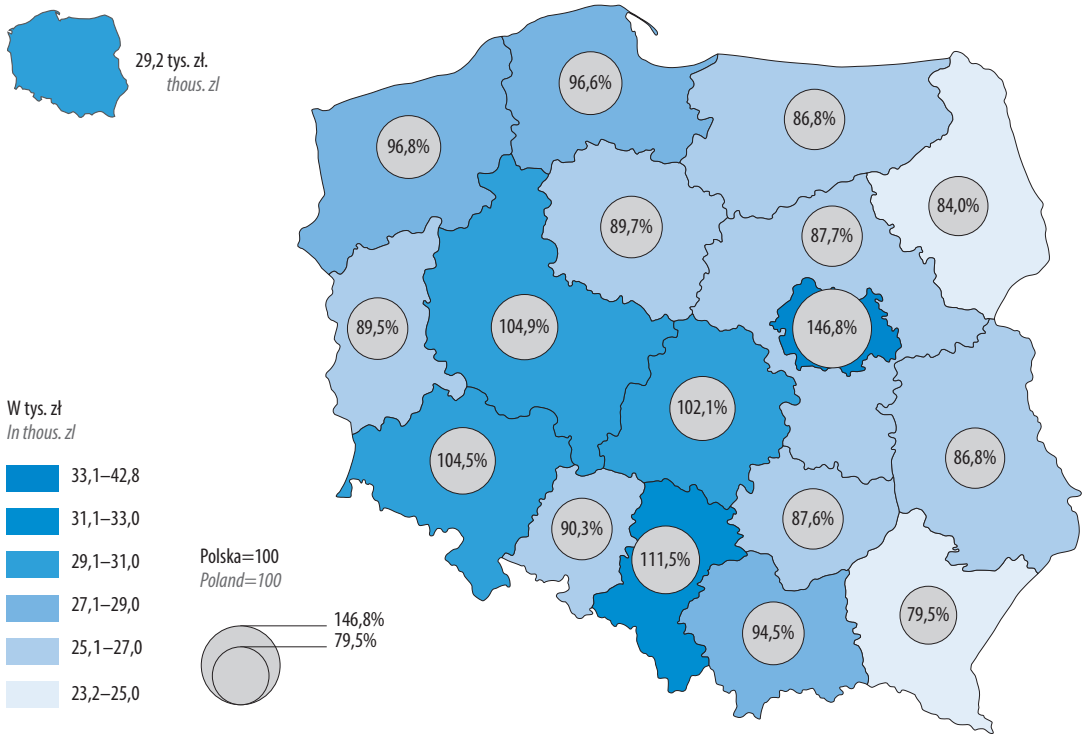

W latach 2014-2016 poziom nominalnych dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w poszczególnych regionach był znacznie zróżnicowany. Najwyższe dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca osiągali członkowie gospodarstw domowych w regionie warszawskim stołecznym – w 2016 roku wyniosły one 42831 zł i stanowiły 146,8% przeciętnych dochodów mieszkańca kraju (w 2014 roku – 150,2%, a w 2015 roku – 148,5%). W 2016 roku poziom dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej, oprócz regionu warszawskiego stołecznego, uzyskali również mieszkańcy regionów: śląskiego – 111,5% (w 2014 roku – 113,1%, a w 2015 roku – 113,5%), wielkopolskiego – 104,9% (w 2014 roku – 104,5%, a w 2015 roku – 104,4%), dolnośląskiego – 104,5% (w 2014 roku – 104,3%, a w 2015 roku – 104,9%) oraz łódzkiego – 102,1% (w 2015 roku – podobnie jak w 2014 roku – 101,8%).

Najniższy poziom nominalnych dochodów do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w latach 2014-2016 odnotowano w regionie podkarpackim – w 2016 roku 23189 zł, stanowiący 79,5% średniej krajowej (w 2014 roku – 78,5%, a w 2015 roku – 78,9%).

In the years 2014-2016, the level of gross nominal disposable income of households per capita in the individual regions was highly varied. The highest level of gross disposable income per capita was obtained by households' members of Warszawski stołeczny region – in 2016 it amounted to 42831 zl and represented 146.8% of the national average income per capita (in 2014 – 150.2% and in 2015 – 148.5%). In 2016, apart from Warszawski stołeczny region, the level of gross disposable income of households per capita above the national average was also achieved by inhabitants of the following regions: Śląskie – 111.5% (in 2014 – 113.1%, and in 2015 – 113.5%), Wielkopolskie – 104.9% (104.5% in 2014, and in 2015 –104.4%), Dolnośląskie – 104.5% (in 2014 – 104.3%, and in 2015 –104.9%) and Łódzkie – 102.1% (in 2015 – similarly as in 2014 – 101.8%).

In the years 2014-2016, the lowest level of gross nominal disposable income of households per capita was noted in Podkarpackie region – in 2016 – 23189 zl, constituting 79.5% of the national average (in 2014 – 78.5%, and in 2015 – 78.9%). Apart from Podkarpackie region, the low level of the

Oprócz regionu podkarpackiego, niski poziom tego miernika – poniżej 85% średniej krajowej – odnotowano również w regionie podlaskim – 84,0% (w 2014 roku – 82,5%, a w 2015 roku – 81,8%).

W pozostałych 10 regionach nominalne dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca kształtowały się w 2016 roku na poziomie od 86,8% średniej krajowej w regionach: lubelskim i warmińsko-mazurskim do 96,8% średniej krajowej w regionie zachodniopomorskim (w 2014 roku od 85,5% w regionie warmińsko-mazurskim do 96,9% w regionie pomorskim, a w 2015 roku od 85,0% w regionie lubelskim do 96,7% w regionie pomorskim).

indicator – below 85% of the national average – was also recorded in Podlaskie region – 84.0% (in 2014 – 82.5%, and in 2015 – 81.8%).

In 2016, gross nominal disposable income of households per capita in the 10 remaining regions ranged from 86.8% of the national average in Lubelskie and Warmińsko-mazurskie regions to 96.8% of the national average in Zachodniopomorskie region (in 2014 from 85.5% in Warmińsko-mazurskie region to 96.9% in Pomorskie region, and in 2015 from 85.0% in Lubelskie region to 96.7% in Pomorskie region).

Wykres 14. Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według regionów – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Graph 14. Gross nominal disposable income in the households sector per capita by regions – relative deviations from the national average value

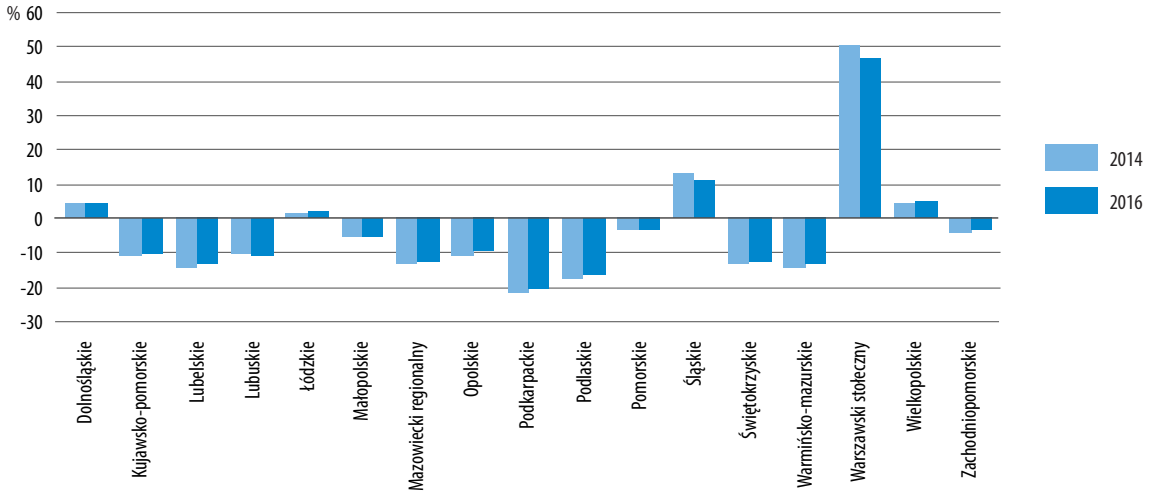

Przeciętne dochody do dyspozycji brutto na 1 mieszkańca regionu podkarpackiego w 2016 roku stanowiły 54,1% dochodów mieszkańca regionu warszawskiego stołecznego (w 2014 roku – 52,3%, a w 2015 roku – 53,1%).

In 2016, average gross disposable income per capita falling to Podkarpackie region constituted 54.1% of income of inhabitant of Warszawski stołeczny region (in 2014 – 52.3%, and in 2015 – 53.1%).

Mapa 5. Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych na 1 mieszkańca według regionów w 2016 r. (Polska=100, wzrost/spadek w porównaniu z 2014 r.)

Map 5. Gross nominal disposable income in the households sector per capita by regions in 2016 (Poland=100, increase/decrease in relation to 2014)

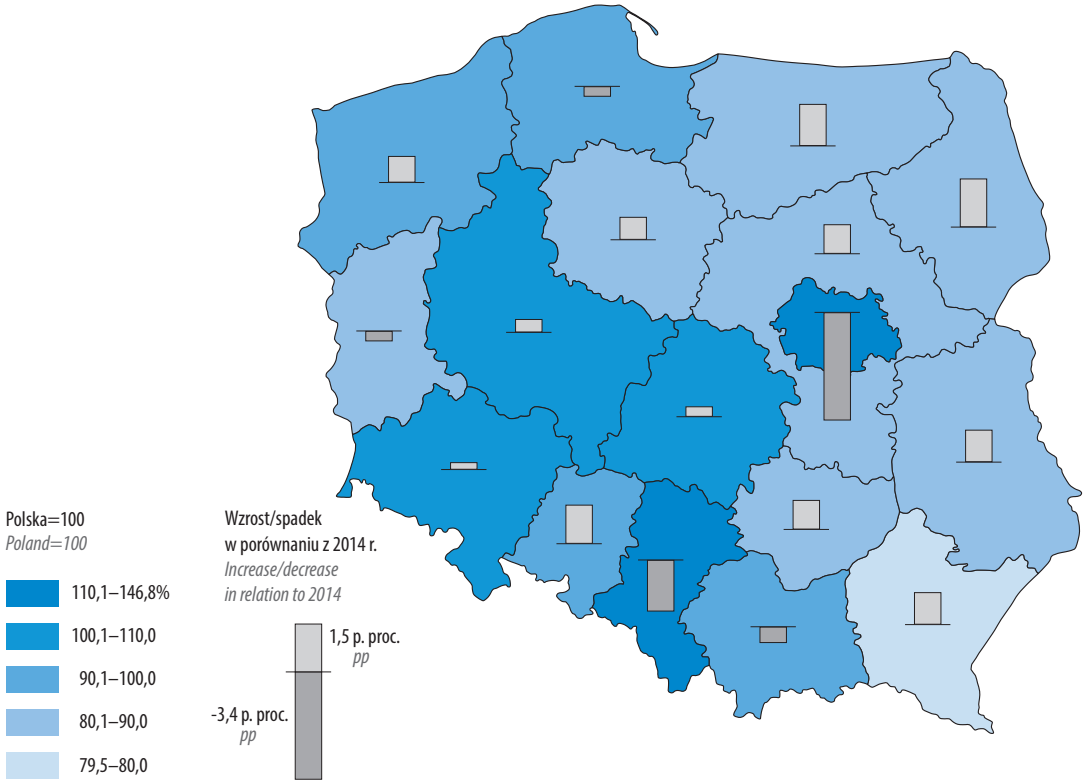

Uwagi metodyczne

Uwagi ogólne

Prezentowane w publikacji kategorie makroekonomiczne obliczane w rachunkach regionalnych opracowano zgodnie z zasadami systemu rachunków narodowych oraz zaleceniami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)", wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013, z późn. zm.).

W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

Dane z rachunków regionalnych za lata 2014-2016 prezentowane w niniejszej publikacji zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Rewizja wynika z wdrożenia wytycznych zawartych w najnowszym „Podręczniku deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych" (MGDD, edycja 2016) oraz wdrożenia dodatkowych zaleceń Komisji Europejskiej. Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania z sektora przedsiębiorstw niefinansowych do sektora instytucji rządowych i samorządowych spółek transportu publicznego, które zgodnie z ESA 2010 mają charakter nierynkowy oraz rejestracji rekompensat za utratę dochodów związanych ze świadczeniem usług transportu publicznego, jak również korekty danych memoriałowych za 2016 rok w zakresie podatku VAT z tytułu zmiany rejestracji rozliczeń związanych ze zwrotami podatku.

Zrewidowane dane z rachunków narodowych, do których zostały zbilansowane dane z rachunków regionalnych prezentowane w niniejszej publikacji, wraz ze szczegółowym opisem wprowadzonych zmian, zostały zawarte w informacji sygnalnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok" z dnia 03.10.2018 r., dostępnej na stronie http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html.

Methodological notes

General notes

Macroeconomic categories calculated in the regional accounts, presented in the publication, are compiled according to the principles of the national accounts system as well as recommendations of the "European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)", introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013 with later amendments).

The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

Data from regional accounts for the years 2014-2016, presented in this publication, were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. Revision results from implementation of the guidelines included in the newest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2016 edition) as well as the additional European Commission's recommendations. Changes concerned reclassification of public transport companies from the non-financial corporations sector to the general government sector, which according to ESA 2010 are non-market and registration of subsidies for loss of income related to the provision of public transport services as well as adjustments of accrual data on VAT for 2016 due to a change in the registration of settlements related to tax refunds.

Revised data from national accounts, to which presented in this publication data from regional accounts were balanced, with detailed description of introduced changes, were included in the news release "Information of Statistics Poland on revised estimate of gross domestic product for the year 2017" of 03.10.2018, available at website http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html.

Zgodnie z polityką rewizji danych statystycznych, dane z rachunków regionalnych zawarte w niniejszej publikacji będą podlegały weryfikacji z powodu rutynowych rewizji w rocznych rachunkach narodowych, dokonywanych stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna).

Dane prezentowane w niniejszej publikacji uwzględniają szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla:

- zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej) oraz z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni),
- osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytucji).

Szacunek szarej gospodarki dotyczy:

- zaniżania efektów działalności przez podmioty gospodarcze zarejestrowane,
- uchylania się od płacenia podatku od towarów i usług (tzw. VAT fraud),
- działalności gospodarczej nierejestrowanej, prowadzonej na własny rachunek.

W ramach działalności nielegalnej ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

Podstawą obliczeń produktu krajowego brutto w cenach stałych są dane dla kategorii rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów w cenach bieżących według regionów. Obliczenia prowadzone są oddzielnie dla pięciu krajowych sektorów instytucjonalnych. Stosowana jest metoda podwójnej deflacji (z wyjątkiem sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych) – przeliczane są na ceny stałe poszczególne elementy produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego, a wartość dodana brutto jest obliczana jako różnica między produkcją globalną i zużyciem pośrednim. W przypadku sektora instytucji rządowych i samorządowych na ceny stałe przeliczane są poszczególne elementy wartości dodanej brutto, tj. koszty związane z zatrudnieniem, pozostałe podatki związane z produkcją, amortyzacja środków trwałych oraz nadwyżka operacyjna netto, a wartość dodana brutto jest obliczana jako suma

According to the statistical data revision policy, regional accounts data included in this publication will be subject to review due to regular revisions in annual national accounts, conducted as a result of standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification).

Data presented in this publication include the estimation of hidden economy as well as illegal activities. Hidden economy covers the legal concealed production estimated for:

- registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form) as well as employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives),
- natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing prostitution services).

The estimation of hidden economy concerns:

- lowered effects of activities by registered economic units,
- value added tax evasion (VAT FRAUD),
- non-registered economic activity conducted on own account.

Within illegal activities there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

Data for categories of the production account and the generation of income account at current prices by regions are the basis for calculations of gross domestic product at constant prices. Calculations are conducted separately for five institutional sectors. Method of double deflation is applied (excluding the general government sector and the non-profit institutions serving households sector) – particular elements of gross output and intermediate consumption are recalculated into constant prices, gross value added is calculated as a difference between gross output and intermediate consumption. In case of the general government sector separate elements of gross value added, i.e., compensation of employees, other taxes on production, consumption of fixed capital as well as net operating surplus are calculated at constant prices whereas gross value added is calculated as a sum of recalculated elements. In the non-profit institutions serving households

przeliczonych elementów. Natomiast w sektorze instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych na ceny stałe przeliczana jest bezpośrednio wartość dodana brutto. Do przeliczeń wykorzystywane są wskaźniki cen na poziomie regionalnym (m.in. wskaźniki cen bazowych produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych według grup Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu – ECOICOP) lub wskaźniki cen dostępne na poziomie kraju (m.in. wskaźniki cen producentów wyrobów przemysłowych według działów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług – PKWiU 2008, wskaźnik cen skupu produkcji rolniczej).

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według regionów.

Dane dotyczące PKB na 1 mieszkańca wyrażone we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS[9]) za 2016 rok, opracowane przez Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (EUROSTAT), wykorzystane do porównania regionów NUTS 2 krajów UE, dla niektórych regionów krajów UE mają charakter wstępny lub szacunkowy.

Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

Do przeliczeń określonych kategorii makroekonomicznych na 1 mieszkańca przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 VI, a do przeliczeń na 1 pracującego – przeciętną w roku liczbę pracujących.

Dane na 1 mieszkańca za lata 2014-2016 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Dane według rodzajów działalności zostały obliczone zgodnie z **Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007**, opracowaną na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. Dane w niniejszej publikacji zostały zaprezentowane według następujących grup rodzajów działalności obejmujących kilka sekcji PKD 2007:

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – sekcja: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo",

[9] Patrz uwagi metodyczne – podstawowe pojęcia na str.49

sector gross value added is directly recalculated to constant prices. For recalculation price indices at the regional level are used (including basis price indices of sold production of industry by sections and divisions of the Polish Classification of Activities – PKD 2007, price indices of consumer goods and services by groups of the European Classification of Individual Consumption according to Purpose – ECOICOP) or price indices available at the national level (including producers price indices of industrial products by divisions of the Polish Classification of Products and Services – PKWiU 2008, price index of agricultural products procurement) are applied.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by regions.

Data concerning GDP per capita expressed in the common conventional currency – purchasing power standards (PPS[9]) for 2016, published by Statistical Office of the European Union (EUROSTAT) and used for comparison NUTS 2 regions of the European Union, are preliminary data or estimates for certain regions of EU.

Grouping regional accounts data by regions and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the local kind-of-activity unit method, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

When computing particular macroeconomic categories per capita, the population as of 30 VI was adopted, whereas computing per employed person – annual average number of employed persons was applied.

Data per capita for the years 2014-2016 were calculated on the basis of number of population, based on the results of the Population and Housing Census 2011.

Data by kind of activity were calculated in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. Data in this publication are presented according to the following kind-of-activity groups, covering a few sections of the PKD 2007:

- agriculture, forestry and fishing – section: "Agriculture, forestry and fishing",

[9] See methodological notes – basic concepts on page 49

- przemysł – sekcje: „Górnictwo i wydobywanie", „Przetwórstwo przemysłowe", „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych", „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją",
- budownictwo – sekcja „Budownictwo",
- handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja – sekcje: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle", „Transport i gospodarka magazynowa", „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi", „Informacja i komunikacja",
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości – sekcje: „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa", „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości",
- pozostałe usługi – sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna", „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca", „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne", „Edukacja", „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna", „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją", „Pozostała działalność usługowa", „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby".

Unia Europejska (UE28) obejmuje kraje: Austrię, Belgię, Bułgarię, Chorwację, Cypr, Czechy, Danię, Estonię, Finlandię, Francję, Grecję, Hiszpanię, Holandię, Irlandię, Litwę, Luksemburg, Łotwę, Maltę, Niemcy, Polskę, Portugalię, Rumunię, Słowację, Słowenię, Szwecję, Węgry, Wielką Brytanię i Włochy.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

W tablicach mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń.

- industry – sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply", "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities",
- construction – section "Construction",
- trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication – sections: "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles", "Transportation and storage", "Accommodation and food service activities", "Information and communication",
- financial and insurance activities; real estate activities – sections: "Financial and insurance activities", "Real estate activities",
- other services – sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation", "Other service activities", "Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use".

The European Union (EU28) includes the countries: Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Greece, Spain, Netherlands, Ireland, Lithuania, Luxembourg, Latvia, Malta, Germany, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Sweden, Hungary, United Kingdom and Italy.

Relative numbers (indices, percentages) were calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Single-base price indices were calculated applying chain-link methodology.

There is a possibility of some discrepancies in the addition of data for total items in the tables (expressed in absolute as well as relative numbers) due to the electronic method of data processing.

Klasyfikacja NUTS 2016

Dane dotyczące regionalnego produktu krajowego brutto i jego elementów zostały opracowane zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2018 r. podziałem statystycznym Polski na jednostki NUTS, wprowadzonym rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniającym załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE L 322 z 29.11.2016).

Od 1 stycznia 2018 r. w Polsce funkcjonuje 97 jednostek NUTS:
- NUTS 1 – makroregiony (grupujące województwa) – 7 jednostek,
- NUTS 2 – regiony (województwa lub ich części) – 17 jednostek,
- NUTS 3 – podregiony (grupujące powiaty) – 73 jednostki.

W wyniku zmian w klasyfikacji NUTS 2016 podział administracyjny poziomu wojewódzkiego przestał odpowiadać podziałowi statystycznemu na poziomie NUTS 2. Jednocześnie zmienione zostały nazwy jednostek poziomu NUTS 2 – z „województwa" na „regiony".

Zmiany zostały wprowadzone na wszystkich poziomach klasyfikacji NUTS. Na poziomie NUTS 2 województwo mazowieckie, stanowiące dotychczas jedną jednostkę statystyczną tego poziomu, zostało podzielone na dwie jednostki statystyczne:
- region Warszawski stołeczny – obejmujący m. st. Warszawa wraz z dziewięcioma powiatami: grodziskim, legionowskim, mińskim, nowodworskim, otwockim, piaseczyńskim, pruszkowskim, warszawskim zachodnim i wołomińskim,
- region Mazowiecki regionalny – obejmujący pozostałą część województwa mazowieckiego.

NUTS 2016 Classification

Data on regional gross domestic product and its elements were compiled in accordance with the statistical division of Poland into NUTS units, valid from 1 January 2018 and introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21 November 2016 amending the annexes to Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS) (Official Journal of the EU L 322, 29.11.2016).

From 1st January 2018, in Poland there are 97 NUTS units:
- NUTS 1 – macroregions (grouping voivodships) – 7 units,
- NUTS 2 – regions (voivodships or their parts) – 17 units,
- NUTS 3 – subregions (grouping poviats) – 73 units.

As a result of changes in NUTS 2016 classification, the administrative division of voivodship level no longer correspond to the statistical division at NUTS 2 level. At the same time, the names of NUTS 2 level units were changed from "voivodships" into "regions".

Changes were introduced at all levels of NUTS classification. At the NUTS 2 level, Mazowieckie voivodship, constituting so far one statistical unit of this level, was divided into two statistical units:

- Warszawski stołeczny region – comprising of m. st. Warszawa with the following nine poviats: grodziski, legionowski, miński, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni and wołomiński,
- Mazowiecki regionalny region – covering the remaining part of the Mazowieckie voivodship.

Mapa 6. Makroregiony, regiony i podregiony według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) obowiązującej od 1 stycznia 2018 r.

Map 6. Macroregions, regions and subregions by the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) effective from 1 January 2018

Szczegółowe informacje na temat zmian wprowadzonych do klasyfikacji NUTS 2016 dostępne są na stronach GUS oraz Eurostatu:

http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R2066&from=PL

Detailed information on changes introduced in NUTS 2016 classification are available at the Statistics Poland's and Eurostat's websites:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R2066&from=en

Mapa 6. Makroregiony, regiony i podregiony według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) obowiązującej od 1 stycznia 2018 r.

Map 6. Macroregions, regions and subregions by the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) effective from 1 January 2018

Szczegółowe informacje na temat zmian wprowadzonych do klasyfikacji NUTS 2016 dostępne są na stronach GUS oraz Eurostatu:

http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R2066&from=PL

Detailed information on changes introduced in NUTS 2016 classification are available at the Statistics Poland's and Eurostat's websites:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R2066&from=en

Podstawowe pojęcia

Jednostka instytucjonalna jest podstawową jednostką klasyfikacyjną w systemie rachunków narodowych. Jest to podmiot prowadzący działalność produkcyjną, posiadający autonomię w podejmowaniu decyzji w zakresie swojej działalności oraz prowadzący pełny zestaw rachunków.

Sektory instytucjonalne są to grupy działających na terenie kraju jednostek instytucjonalnych, różniące się typami zachowań, realizujące odmienne cele ekonomiczne oraz pełniące różne funkcje w procesie produkcji i podziału. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,
- sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

Basic concepts

The institutional unit is a basic classification unit in the system of national accounts. The institutional unit is a unit conducting manufacturing activities, characterised by a decision-making autonomy in the field of its activity and keeping a complete set of accounts.

Institutional sectors are groups of institutional units conducting activities on the territory of the country, differing in their economic behaviour, fulfilling separate economic purposes and having different functions in the process of production and distribution. Criteria for classifying a given unit of the national economy into institutional sector are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria of including in the sector,
- households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- non-profit institutions serving households sector which includes: social organisations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organisations.

Pięć wymienionych sektorów instytucjonalnych tworzy krajową gospodarkę ogółem.

Rachunek produkcji obejmuje transakcje bezpośrednio związane z działalnością produkcyjną. Po stronie przychodów rejestruje się produkcję globalną (wartość wytworzonych wyrobów i usług), a po stronie rozchodów – zużycie pośrednie (wartość wyrobów i usług zużytych w procesie produkcji). Pozycją bilansującą jest wartość dodana brutto w sektorach instytucjonalnych oraz po uwzględnieniu salda podatków od produktów i dotacji do produktów – produkt krajowy brutto (PKB) w gospodarce narodowej.

Rachunek tworzenia dochodów przedstawia powstawanie dochodów bezpośrednio związanych z procesem produkcji w poszczególnych sektorach instytucjonalnych oraz w gospodarce narodowej. Przychodem jest pozycja bilansująca rachunek produkcji, to jest wartość dodana brutto dla krajowych sektorów instytucjonalnych oraz produkt krajowy brutto dla gospodarki narodowej. Po stronie rozchodów rejestruje się koszty związane z zatrudnieniem, pozostałe podatki związane z produkcją pomniejszone o pozostałe dotacje związane z produkcją (transakcja rozliczana w sektorach instytucjonalnych) oraz saldo podatków od produktów i dotacji do produktów (transakcja rozliczana w gospodarce narodowej). Pozycją zamykającą jest nadwyżka operacyjna brutto (w sektorze gospodarstw domowych również dochód mieszany brutto).

Rachunek podziału pierwotnego dochodów obrazuje podział dochodów powstałych w procesie produkcji pomiędzy sektorami instytucjonalnymi. Pozycją otwierającą – po stronie przychodów – jest nadwyżka operacyjna brutto (w sektorze gospodarstw domowych łącznie z dochodem mieszanym brutto). W rachunku tym w sektorze gospodarstw domowych rejestrowane są koszty związane z zatrudnieniem oraz dochody z tytułu własności. Pozycją bilansującą są dochody pierwotne brutto.

Rachunek podziału wtórnego dochodów przedstawia powstawanie dochodów do dyspozycji brutto. Podział dochodów pierwotnych brutto dokonuje się w wyniku przepływów pieniężnych pomiędzy sektorami instytucjonalnymi. Pozycją otwierającą – po stronie przychodów – są dochody pierwotne brutto. Dochody pierwotne brutto korygowane są o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia społeczne pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące. Pozycją zamykającą są dochody do dyspozycji brutto, które przeznaczone są na spożycie lub oszczędności brutto.

The five enumerated institutional sectors compose the total domestic economy.

Production account includes transactions directly connected with production activity. It is composed of gross output (value of manufactured goods and services) on the resources side and of intermediate consumption (value of goods and services consumed in the production process) on the uses side. Gross value added is the balancing item of this account in institutional sectors and after including balance of taxes and subsidies on products – gross domestic product (GDP) in the national economy.

Generation of income account presents the formation of income, which is directly connected with the production process in particular institutional sectors and national economy. On the resources side of this accounts there is the balancing item of the production account i.e., gross value added for national institutional sectors and gross domestic product for national economy. On the uses side there are compensation of employees as well as other taxes on production less other subsidies on production (transaction settled at the institutional sectors level) as well as balance of taxes on products less subsidies on products (transaction settled at the national economy level). Gross operating surplus is a closing item of this account (in the households sector there is also gross mixed income).

Allocation of primary income account presents the distribution of income resulting from production process among institutional sectors. On the resources side the opening item of this account side is gross operating surplus (in the households sector jointly with gross mixed income). There are compensation of employees as well as property income registered in this account in the households sector. The balancing item of this account is gross primary income.

Secondary distribution of income account presents the creation of gross disposable income. The distribution of gross primary income is accomplished through monetary flows between institutional sectors. The opening item on the side of recourses is gross primary income. Gross primary income is corrected by current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social benefits in cash) and other current transfers. Gross disposable income, which is the closing item of this account, is designated for final consumption expenditures or gross savings.

Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

Gross output includes the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) and other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is presented at purchasers' prices.

W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**, to jest łącznie z wartością produktów wytworzonych przez jedną jednostkę lokalną i przeznaczonych do dalszego przetwarzania w innych jednostkach lokalnych tej samej jednostki instytucjonalnej.

In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted, i.e. jointly with value of products produced by one local unit and destined for further processing in other local units of the same institutional units.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

W obliczeniach rachunków regionalnych przyjęto zasadę regionalizacji PKB proporcjonalnie do regionalnej wartości dodanej brutto (na poziomie regionów i podregionów).

The principle of regionalisation of GDP proportionally to regional gross value added was adopted in calculations of regional accounts (at regions' and subregions' levels).

Kategoria **podatków od produktów** obejmuje:

- podatek od towarów i usług VAT (od produktów krajowych i zagranicznych),
- podatek akcyzowy (od wyrobów krajowych, importowanych i nabytych wewnątrzwspólnotowo),
- cła,

The category of **taxes on products** comprises:

- VAT on goods and services (domestic and foreign),
- excise tax (on domestic, imported and Intra-Community acquired products),
- duties,

- podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych).

Koszty związane z zatrudnieniem są to płatności dokonywane przez pracodawcę na rzecz pracowników w zamian za świadczoną przez nich pracę. Na koszty związane z zatrudnieniem składają się: wynagrodzenia (powiększone o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płacone przez pracowników), składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy oraz inne koszty związane z zatrudnieniem (np. nagrody, stypendia fundowane oraz premie niezaliczone do wynagrodzeń, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, diety delegacji służbowych, diety poselskie i senatorskie).

Nadwyżka operacyjna brutto określa nadwyżkę lub deficyt powstające w wyniku procesu produkcji przed uwzględnieniem dochodów z tytułu własności. Uzyskuje się ją po odjęciu od wartości dodanej brutto kosztów związanych z zatrudnieniem i pozostałych podatków związanych z produkcją oraz dodaniu pozostałych dotacji związanych z produkcją. W sektorze gospodarstw domowych łącznie z dochodem mieszanym brutto.

Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia społeczne pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Parytety siły nabywczej (Purchasing Power Parities – PPP) są to współczynniki walutowe odzwierciedlające realną siłę nabywczą waluty danego kraju w relacji do średniej umownej waluty porównywanych krajów, tj. jednostki **standardowej siły nabywczej** (Purchasing Power Standard – PPS). Wyrażenie PKB i jego głównych elementów we wspólnej umownej walucie, poprzez eliminację różnic cen, umożliwia bezpoś-

- taxes on certain services (e.g. gambling and betting).

Compensation of employees is payments paid by employers to employees in return for work done by the latter. Compensation of employees is comprised of wages and salaries (increased by contributions to social and health security paid by employees), contributions to social security paid by employers increased by contributions to the Labour Fund as well as other costs connected with employment (e.g. awards, funded scholarships as well as bonuses not included in wages and salaries, company social benefit fund, traveling allowances, parliamentary allowances).

Gross operating surplus defines the surplus or deficit created as a result of the production process before including the property income. It is calculated as a result of subtraction between gross value added and compensation of employees as well as other taxes on production less other subsidies on production. In the households sector together with gross mixed income.

Gross primary income in the households sector is comprised of: gross operating surplus jointly with gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social benefits in cash) and other current transfers.

Purchasing Power Parities (PPP) are currency converters reflecting real purchasing power of currency of a given country in relation to the average conventional currency of compared countries, i.e. the unit of **Purchasing Power Standard** (PPS). The expression of GDP and its main elements in the common conventional currency, by elimination of the price differences, enables direct comparison of GDP volumes

rednie porównanie wolumenów PKB wszystkich krajów uczestniczących w badaniu.

Wskaźniki dyspersji (miary zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca zostały obliczone:

- **na poziomie regionów** (NUTS 2) – jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla regionów a krajową wartością PKB na 1 mieszkańca, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych regionów, wyrażona w procentach krajowego PKB na 1 mieszkańca;
- **na poziomie podregionów** (NUTS 3):
  - jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów a krajową wartością PKB na 1 mieszkańca, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów, wyrażona w procentach krajowego PKB na 1 mieszkańca,
  - jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego regionu a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego regionu, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego regionu.

of all countries taking part in the survey.

Indicators of dispersion (diversity measures) of regional GDP per capita were calculated:

- **at regions' level** (NUTS 2) as a sum of the absolute differences between regions' and national GDP per inhabitant, weighted with the share of population of particular regions and expressed in percent of the national GDP per inhabitant;
- **at subregions' level** (NUTS 3):
  - as a sum of the absolute differences between subregions' and national GDP per inhabitant, weighted with the share of population of particular subregions and expressed in percent of the national GDP per inhabitant,
  - as a sum of the absolute differences between particular region's subregions' and the region's GDP per inhabitant, weighted with the share of population of particular subregions in region and expressed in percent of the region's GDP per inhabitant.

Bibliografia
Bibliography

1. GDP per capita in 276 EU regions
2. Handbook on prices and volume measures in national accounts – 2016 editon
3. Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok
4. Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych
5. Manual on Government Deficit and Debt – Implementation of ESA 2010 – 2016 edition
6. Manual on regional accounts methods – 2013 edition
7. Podręcznik rachunków ESA 2010
   European system of accounts – ESA 2010
8. Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2015 r.
9. Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto w przekroju regionów w 2016 r.
10. Rachunki narodowe według sektorów i podsektorów instytucjonalnych w latach 2013-2016
11. Statystyka sektora instytucji rządowych i samorządowych (wydanie 2010)
12. Wdrożenie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych NUTS 2016